

Nr 162.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt till avlöningar vid karolinska mediko-kirurgiska institutet jämte i ämnet väckta motioner.
(2:a avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkterna 74 och 80 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1940) föreslagit riksdagen, att i avbidan på den proposition i ämnet, som bleve riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1940/41

dels till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar ett förslagsanslag av 708,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar ett förslagsanslag av 3,670,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,150,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar ett förslagsanslag av 1,600,000 kronor;

dels ock till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader ett förslagsanslag av 1,350,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 1 mars 1940 dagtecknad proposition nr 149, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1. godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41;

2. godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas under budgetåret 1940/41;

3. till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 3,497,000 kronor;

4. till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 2,300,000 kronor;

5. ur personalförteckningen för serafimerlasarettet utesluta 1 sjukgymnast men i nämnda förteckning uppföra dels under rubriken Ekonomipersonal 1 tvättföreståndarinna i lönegraden A 5, dels ock under rubriken Administrations- och kontorspersonal 1 kanslibiträde i lönegraden A 7;

6. godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41;

7. till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 1,660,000 kronor;

8. till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 1,550,000 kronor;

9. i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet minska antalet tekniska biträden i lönegraden A 4 från två till ett;

10. bemyndiga Kungl. Maj:t att i avlöningsstaten för karolinska mediko-kirurgiska institutet — utöver under punkten 65 i 1940 års åttonde huvudtitel avsedda ändringar — vidtaga de ändringar, som föranledas av vad av departementschefen i omförmälda statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden för den 1 mars 1940 anförts;

11. till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 715,900 kronor;

12. till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av hygieniska institutionen för budgetåret 1940/41 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels en inom andra kammaren av herr *E. Birke m. fl.* väckt motion (II: 110), vari hemställts, att riksdagen måtte under åttonde huvudtiteln anvisa såsom bidrag till anordnande av en särskild neurokirurgisk klinik ett reservationsanslag av alternativt 365,000 kronor eller 515,000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *C. Lindberg* och *S. Cruse* väckt motion (II: 224), vari hemställts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 149 måtte dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående sättet för reglering av anställningen för viss i motionen avsedd personal, vilken icke kunde beredas fortsatt anställning i statens tjänst, dels ock besluta att den lägre personalen vid karolinska sjukhusets filialsjukhus (garnisonssjukhuset) skulle beredas samma arbetsvillkor som motsvarande personal vid karolinska sjukhuset.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de motionsvis gjorda yrkandena, hänvisas, i den mån redogörelse för desamma icke lämnas i det följande, till motionerna.

Vissa organisationsfrågor m. m.**1. Uppskov i vissa delar med karolinska sjukhusets igångsättande.**

Enligt vad i propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag angavs, beräknades karolinska sjukhuset i den del, som omfattade första utbyggnadsetappen, komma i full drift under budgetåret 1939/40. Av sjukhusets kliniker har Konung Gustaf V:s jubileumsklinik redan varit i bruk under några år. Beträffande övrika kliniker, polikliniker och avdelningar vid sjukhuset har Kungl. Maj:t den 22 juni 1939 meddelat föreskrift rörande de tidpunkter under innevarande budgetår, då verksamheten vid desamma tidigast skulle påbörjas. Därvid har föreskrivits, att ögonkliniken med poliklinik, som skulle överflyttas från serafimerlasarettet, skulle öppnas tidigast den 1 januari 1940 samt att verksamheten vid psykiatriska kliniken och polikliniken, vilka skulle överflyttas den förra från psykiatriska sjukhuset och den senare från serafimerlasarettet, skulle taga sin början tidigast den 1 februari 1940.

Med utgångspunkt från nämnda organisationsplan har direktionen hemställt, att de utrymmen å serafimerlasarettet, som skulle frigöras genom överflyttning av en utav de medicinska klinikerna och ögonkliniken till karolinska sjukhuset, måtte få disponeras för utökning av antalet vårdplatser å den kvarvarande medicinska kliniken, den kirurgiska kliniken, den neurologiska kliniken och den neurokirurgiska kliniken. Utökningen motiveras i fråga om den neurokirurgiska kliniken ur sjukvårdssynpunkt och i fråga om de övriga klinikerna ur undervisningssynpunkt. Den föreslagna anordningen skulle kräva vissa ändrings- och påbyggnadsarbeten vid lasarettet samt anskaffande av ytterligare utrustning, vartill enligt direktionens i skrivelse den 14 oktober 1939 framlagda beräkningar skulle erfordras statsanslag av omkring 515,000 kronor. I ärendet hörda myndigheter hava i huvudsak tillstyrkt framställningen.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *direktionen för karolinska sjukhuset* utgått från att sjukhuset under nämnda budgetår skulle vara i full verksamhet samt att utvidgningen av medicinska och neurologiska klinikerna vid serafimerlasarettet skulle komma till stånd under budgetåret 1939/40 ävensom att ögonklinikbyggnaden vid serafimerlasarettet skulle kunna disponeras för de utökade kirurgiska och neurokirurgiska klinikerna från början av år 1941.

I utlåtande över direktionens anslagsäskanden för budgetåret 1940/41 har emellertid *statskontoret* i besparingssyfte ifrågasatt, om icke med överflyttningen av ögonkliniken och psykiatriska kliniken till karolinska sjukhuset kunde tills vidare anstå.

I utlåtande rörande de ifrågasatta besparingsåtgärderna har *direktionen* anfört bland annat:

En minskning av kostnaderna för sjukhusens drift kunde i första hand åstadkommas genom inskränkning av antalet under nästa budgetår använda vårdplatser vid sjukhusen. Därigenom ökades visserligen kostnaderna per underhållsdag därstädes, då vissa delar av driftkostnaderna — såsom avlöningskostnader för kontors- och ekonomipersonal samt omkostnader för värme, lyse, vatten, skrivmaterialier, telefon och telegramavgifter m. fl. ändamål — icke kunde nedgå i proportion till minskningen av antalet vårdplatser. Driftkostnaderna per underhållsdag, som nu uppginge till mycket höga belopp, även om sjukhusen vore i full drift, komme således vid en reduktion av platsantalet att ytterligare stegas. Men då statens nettokostnad per underhållsdag vore betydande, borde dock en minskning av antalet ibruktagna vårdplatser i viss utsträckning medföra minskade nettoutgifter för staten.

Karolinska sjukhusets ögonklinik, vilken omfattade 82 platser, torde ha beräknats för tillgodoseende av ett stegrat vårdbehov i jämförelse med vad för närvarande vore fallet. Den nuvarande ögonkliniken på serafimerlasarettet, som omfattade 62 vårdplatser, syntes, såvitt nu kunde bedömas, vara tillräcklig för det nuvarande behovet, i det medeltalet belagda vårdplatser på denna klinik uppginge till cirka 40. Det syntes sålunda icke förefinnas någon större olägenhet av ett uppskov med ögonklinikens överflyttning från lasarettet. Med hänsyn till det omfattande samarbete, som nu påginge mellan ögonkliniken å ena samt lasarettets neurologiska och neurokirurgiska avdelningar å andra sidan, kunde ögonklinikens kvarstannande på lasarettet innebära en viss fördel för dessa avdelningar. Å andra sidan finge det anses vara beklagligt, om de tidsenliga lokaler, som iordningstänkts för ögonkliniken på karolinska sjukhuset, och de moderna apparater, som anskaffats för densamma, skulle under tiden stå outnyttjade. Till karolinska sjukhuset skulle under alla förhållanden förläggas en ögonklinik för garnisonen, som skulle förestås av en militärläkare med biträde av militär sjukvårdspersonal. Denna avdelning torde — även om ögonklinikens förflyttning bleve uppskjuten — kunna utöva sin verksamhet i därför avsedd lokal inom karolinska sjukhuset. Den läkare, som förestode avdelningen, torde även kunna mot särskild ersättning utöva den konsultation i fråga om ögonsjukdomar, som erfordrades beträffande de på sjukhuset intagna patienterna. I den mån mera ingående behandling erfordrades beträffande de patienter, som hänvände sig till denna poliklinik, torde dessa kunna hänvisas till serafimerlasarettets ögonklinik.

Vare sig ögonkliniken vore förlagd till karolinska sjukhuset eller serafimerlasarettet, måste dess drift medföra kostnader, som per vårdplats bleve ungefär likvärdiga. Såsom förut angivits, syntes antalet vårdplatser på serafimerlasarettets ögonklinik bättre motsvara det nuvarande behovet. I huvudsak samma resultat kunde emellertid vinnas, om endast två allmänna avdelningar och en enskild avdelning av karolinska sjukhusets ögonklinik toges i bruk och alltså antalet vårdplatser på denna klinik minskades till 59. Den huvudsakliga ekonomiska vinsten av ett uppskov med ögonklinikens överflyttning syntes alltså vara, att karolinska sjukhusets behov av inre ögonpoliklinik för sjukhusets patienter torde vara mindre än serafimerlasarettets motsvarande behov och i följd därav kräva mindre kostnad än vad som erfordrades för lasarettets del vid klinikens överflyttning till karolinska sjukhuset.

Ett uppskov med ögonklinikens överflyttning skulle enligt verkställda beräkningar föranleda en minskning av karolinska sjukhusets nettokostnader med cirka 56,000 kronor.

Direktionen hade tidigare utgått ifrån att psykiatriska sjukhuset i Stockholm skulle komma att nedläggas under innevarande kalenderår och att det vid denna tidpunkt bleve behövt att taga den psykiatriska kliniken i bruk. I följd därav hade direktionen tillsatt större delen av de för kliniken avsedda skötar- och skötersketjänsterna dock utan att fastställa tidpunkten för tillträdet till desamma. I händelse psykiatriska sjukhusets drift skulle komma att fortgå under nästa budgetår, föreläge icke något hinder för att den psykiatriska klinik, som nu vore förlagd där, fortfarande dreves på nämnda sjukhus. Ett uppskov under nästa budgetår av psykiatriska klinikens ibruktagande skulle enligt verkställda beräkningar föranleda en minskning av karolinska sjukhusets nettokostnader med omkring 318,000 kronor.

Med hänsyn till de uttalanden om angelägenheten av Konradsbergsområdets snara exploaterande, som gjorts vid 1939 års urtima riksdag, syntes det ännu vara ovisst, huru länge ibruktagandet av karolinska sjukhusets psykiatriska klinik kunde uppskjutas. Direktionen hade ej ansett sig kunna räkna med längre uppskov härmed än till den 1 januari 1941, i följd varav karolinska sjukhusets anslag skulle för budgetåret 1940/41 nedsättas, avlöningsanslaget med 124,000 kronor, omkostnadsanslaget med 95,000 kronor och inkomstanslaget med 60,000 kronor.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har beträffande ögonkliniken uttalat, att under nuvarande tidsläge de hittillsvarande möjligheterna för undervisningens bedrivande vore att anse som någorlunda tillfredsställande. Vidkommande den psykiatriska kliniken har lärarkollegiet på anförda skäl hemställt, att densamma skulle tagas i bruk snarast möjligt.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

Enligt fastställd plan för karolinska sjukhusets upprättande skulle, såsom redan nämnts, de för sjukhuset nu disponibla lokalerna i sin helhet tagas i anspråk under innevarande budgetår. De förändrade statsfinansiella förhållandena ha emellertid föranlett en omprövning av frågan om möjligheterna att begränsa den kostnadsökning, som sjukhusets fulla drift skulle medföra. Av de olika utvägar, som i detta syfte prövats, har uppskov med överflyttningen av ögonkliniken och psykiatriska kliniken ansetts vara de lämpligaste. Enligt verkställda beräkningar skulle ett uppskov med ögonklinikens överflyttning medföra en minskning av karolinska sjukhusets nettokostnader med omkring 56,000 kronor för helt år räknat och ett motsvarande uppskov med psykiatriska kliniken medföra en minskning av nämnda kostnader med omkring 318,000 kronor för helt år räknat. Gällande avtal med Stockholms stad och Stockholms län ansåges icke lägga hinder i vägen för åtgärder av denna art.

För egen del ville departementschefen framhålla, att ett dröjsmål med genomförandet i vissa delar av den för karolinska sjukhuset uppgjorda organisationsplanen ur flera synpunkter kunde ingiva betänkligheter. Därest det åt sjukhusdirektionen givna uppdraget att undersöka möjligheterna att nedbringa kostnaderna för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet

resulterat i några mer avsevärda utgiftsreduktioner i övrigt, skulle departementschefen för sin del icke ha tvekat att tillstyrka ett fullföljande av organisationsplanen. Då emellertid möjligheterna att ernå sådana utgiftsreduktioner befunnits vara ganska begränsade, hade departementschefen ansett sig böra förordna en framflyttning av de tidpunkter, då karolinska sjukhusets nämnda båda kliniker med därtill hörande polikliniker skulle tagas i bruk.

Med hänsyn till vad av direktionen och av karolinska institutets lärarkollegium yttrats ansåge departementschefen sig böra föreslå ett uppskov med ögonkliniken överflyttning under nästa budgetår. Departementschefen förutsatte, att de lokaler, som vid karolinska sjukhuset inretts för ögonkliniken, icke skulle kunna annat än efter Kungl. Maj:ts medgivande tagas i anspråk för annat ändamål. Vid beslut i enlighet med vad sålunda föreslagits förfölle för tillfället frågan om utökande av lokalerna för neurokirurgiska kliniken och kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet. Däremot lades härigenom icke hinder i vägen för den av direktionen ifrågasatta utvidgningen av medicinska och neurologiska klinikerna vid nämnda lasarett.

Vad anginge psykiatriska kliniken, funne departementschefen övervägande skäl tala för att denna klinik igångsattes under nästa budgetår. Dock torde, i anslutning till vad av sjukhusdirektionen yttrats, kliniken böra öppnas tidigast omkring den 1 januari 1941. Departementschefen ville fästa uppmärksamheten på att härigenom ernåddes möjligheter att redan under nästa budgetår lösgöra psykiatriska sjukhusets område för andra ändamål, i vilket hänseende önskemål framställes icke blott av 1939 års urtima riksdag utan även av 1939 års riksdagsrevisorer och djurgårdskommissionen.

Enligt vad från sjukhusdirektionen upplysts, vore för ögonkliniken och psykiatriska kliniken vid karolinska sjukhuset med därtill hörande polikliniker avsedda

dels följande *ordinarie* befattningshavare, nämligen

för ögonkliniken

12 sjuksköterskor, 1 kanslibiträde,

för psykiatriska kliniken

15 sjuksköterskor, 1 kanslibiträde,
6 sjukvårdare, 1 kontorsbiträde,
1 arbetsföreståndarinna,

dels följande befattningshavare med *arvoden*, nämligen

för ögonkliniken

1 överläkare, 1 biträdande läkare,

för psykiatriska kliniken

1 biträdande läkare,

dels ock följande andra *icke-ordinarie* befattningshavare, nämligen

för ögonkliniken

9 assistentsköterskor, 3 andre underläkare,
1 kanslibiträde, 8 provsköterskor,
17 städerskor, 13 sköterskeelever,
1 förste underläkare,

för psykiatriska kliniken

1 förestånderska av andra klass,	1 förste underläkare,
3 sjukvårdare,	2 andre underläkare,
11 assistentsköterskor,	10 provsköterskor,
1 kameralbiträde,	11 sköterskeelever.
13 städerskor,	

Ett uppskov med inrättande av nämnda kliniker syntes icke böra föranleda ändring i gällande personalförteckning. Däremot borde bestämmelser meddelas, att nämnda tjänster vid ögonkliniken tills vidare icke finge tilläggas och att tjänsterna vid psykiatriska kliniken finge tillträdas först från och med tidpunkt, som Kungl. Maj:t efter förslag av direktionen med beaktande av vad ovan anförts bestämde. Vidare borde vederbörande poster i avlöningsstaten för karolinska sjukhuset nedräknas med de lönebelopp, som belöpte på förutnämnda befattningshavare, vad psykiatriska kliniken beträffade för halvt år räknat.

Till stöd för det i *motionen II: 110* gjorda yrkandet har anförts huvudsakligen följande:

Till anordnande av en neurokirurgisk klinik vid serafimerlasarettet hava medel ställts till förfogande av såväl Stockholms stad som Stockholms läns landsting, vilka jämte staten vore intressenter i serafimerlasarettet och ansvariga för kostnaderna för vården vid detta sjukhus. Sålunda hade från Stockholms stads sida beräknats för ändamålet ett belopp av 100,000 kronor, varjämte Stockholms läns landsting i sin stat för innevarande år upptagit ungefär 55,000 kronor. Härigenom skulle — därest staten ställde därutöver ytterligare erforderligt belopp till förfogande — vården å den kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet, där även efter öppnandet av karolinska sjukhuset hälften av de medicine studerandena vid karolinska institutet skulle erhålla sin kirurgiska utbildning, kunna på ett fullt tillfredsställande sätt ordnas. I samband med ifrågavarande ombyggnad kunde vidare vissa bostadsrum vinnas för sjuksköterskor, vilkas antal på grund av de ändrade arbetsförhållandena måst utökas. Även kunde härigenom ett antal rum iordningställas vid lasarettet för elever från statens sjuksköterskeskola, vilka vid serafimerlasarettet till stor del erhöle sin praktiska utbildning.

Statens bidrag komme att utgöra enligt ett av arkitekten G. Birch-Lindgren uppgjort ombyggnadsförslag och enligt senast verkställd kostnadsberäkning 365,000 kronor. I dessa belopp inginge jämväl ytterligare erforderlig utrustning för de nya lokalerna.

För den händelse jämväl bostadsrum i särskild våning samtidigt med nämnda ombyggnad anordnades — något som skulle kunna jämförelsevis billigt i detta sammanhang verkställas — skulle statens bidrag behöva ökas med 150,000 kronor. Sistnämnda belopp förräntades emellertid genom inflytande hyror för bostäderna.

Medicinalstyrelsen hade i utlåtande den 29 mars 1939 meddelat, att den anser sig utan tvekan kunna förorda det framlagda förslaget till ombyggnad av neurokirurgiska kliniken. Statskontoret hade för sin del i utlåtande den 15 mars 1939 framhållit, att ämbetsverket i likhet med sjukhusdirektionen i nuvarande läge ansett en ombyggnad vara att förorda framför en förflyttning av kliniken till karolinska sjukhuset.

Då starka skäl talade för att ifrågavarande byggnadsföretag nu komme till stånd och då därigenom en förkortning av väntetiden för vissa medicinska studerande skulle möjliggöras samt även ur synpunkten av att bereda arbete för byggnadsarbetare syntes frågan om utbyggnad av den neurokirurgiska kliniken enligt något av de föreliggande två alternativen böra underställas riksdagens prövning.

Utskottet.

Utskottet vill i anslutning till vad departementschefen anfört framhålla, att ett överflyttande av ögonkliniken från serafimerlasarettet till karolinska sjukhuset redan vid en något tidigare tidpunkt än som av departementschefen ifrågasatts icke torde medföra ökade kostnader för vårdplats. Om emellertid samtidigt den avsedda ökningen av antalet vårdplatser vid karolinska sjukhusets ögonklinik genomföres måste detta naturligen hava till följd en minskning i besparingsmöjligheterna. På grund härav synes det utskottet möjligt att, då utrustning redan anskaffats och lokaler iordningställt för ögonsjukvården vid karolinska sjukhuset, låta öppna ögonkliniken därstädes vid en tidigare tidpunkt än den av departementschefen angivna, men i så fall med ungefär samma platsantal, som den nuvarande ögonkliniken vid serafimerlasarettet förfogar över. Härigenom skulle i fråga om personalstaten någon nämnvärd rubbning icke behöva ske och för ögonsjukvården skulle kunna tidigare tagas i anspråk de tidsenliga lokaler och den moderna utrustning, som anskaffats med bidrag från Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Vidare skulle den nuvarande ögonklinikens lokaler vid serafimerlasarettet bliva frilagda för iordningställande i desamma av vårdplatser i anslutning till planen för serafimerlasarettets fortsatta drift. Den i motionen II: 110 väckta frågan om att staten nu skulle lämna sin andel i kostnaderna för neurokirurgiska klinikens ordnande i dessa lokaler torde vid sådant förhållande kunna realiserats relativt snart och vid en tidpunkt, då behov av arbetstillfällen kan visa sig vara för handen. I så fall lär Kungl. Maj:t kunna av för arbetslöshetens bekämpande avsedda medel ställa nämnda andel till förfogande, varigenom stadens och landstingets bidrag till ifrågavarande klinik skulle kunna samtidigt utnyttjas. Ur såväl krigssjukvårdens som undervisningens synpunkt synes det vara av intresse att frågan om den neurokirurgiska kliniken snabbt vinner sin lösning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i detta avseende samt beträffande detaljerna i ombyggnadens verkställande meddela närmare beslut. Med vad sålunda anförts torde motionen II: 110 få anses besvarad.

2. Garnisonssjukvården i Stockholm.

Enligt det för 1930 års riksdag framlagda förslaget rörande karolinska sjukhusets organisation (proposition nr 232) skulle garnisonssjukhuset i Stockholm sammanslås med förstnämnda sjukhus. Garnisonssjukhuset skulle nedläggas och för garnisonens sjuka inrättas särskilda avdelningar

vid karolinska sjukhuset för medicinska och kirurgiska sjukdomsfall. Andra än medicinska och kirurgiska fall skulle alltefter deras beskaffenhet vårdas på de kliniska specialavdelningarna vid karolinska sjukhuset. Karolinska sjukhusets polikliniker skulle till vård mottaga sådan försvarsväsendet tillhörande personal, som vore berättigad till fri poliklinikvård. Garnisonssjukhusets tandpoliklinik skulle anslutas till karolinska sjukhuset. Sedan hud- och könsklinik uppförts vid sistnämnda sjukhus (detta avsågs skola ske vid en andra byggnadsetapp), skulle vården av garnisonens könssjuka förläggas dit. Under mellantiden kunde vård för dessa sjuka anordnas å Göta livgardes sjukhus. Sistnämnda fråga borde dock göras till föremål för ytterligare utredning.

För garnisonsavdelningen å karolinska sjukhuset skulle disponeras 100 av de allmänna platserna (50 på medicinska och 50 på kirurgiska kliniken) samt 8 av de enskilda platserna, alltså sammanlagt 108 platser.

Riksdagen (skrivelse nr 386) beslöt, att garnisonssjukhuset skulle sammanslås med karolinska sjukhuset i huvudsaklig överensstämmelse med nyss angivna allmänna grunder.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1939 skulle verksamheten vid karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar påbörjas tidigast den 1 oktober 1939.

T. f. chefläkaren för garnisonssjukhuset har framlagt förslag om vissa jämkningar av provisorisk karaktär i den sålunda uppgjorda planen för garnisonssjukhusets överförande till karolinska sjukhuset. Förslaget innebär i huvudsak, att den medicinska avdelningen vid garnisonssjukhuset skulle tills vidare kvarstanna vid sistnämnda sjukhus samt utökas med alla eller en del av den kirurgiska avdelningens vårdplatser samt att den sistnämnda avdelningen skulle överflyttas till karolinska sjukhuset och taga i anspråk alla de 108 platser, som avsetts för båda garnisonsavdelningarna därstädes.

Till stöd för förslaget har anförts bland annat:

Vid planläggandet av karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar hade man haft 1925 års härordning till utgångspunkt för beräkandet av platsbehovet. Sedan genom riksdagsbeslut år 1936 (1936 års härordning) och ytterligare år 1939 de till Stockholm förlagda militärstyrkorna väsentligen utökats, hade emellertid behovet av vårdplatser för försvarsväsendets personal i Stockholm helt naturligt också stigit. De tillgängliga platserna på karolinska sjukhuset hade därigenom blivit otillräckliga.

Då sedermera förstärkt försvarsberedskap hösten 1939 anbefallts, hade de truppkontingenter, som skulle erhålla sjukhusvård på garnisonssjukhus i Stockholm, ytterligare ökat i antal och storlek, varigenom det blivit än tydligare, att garnisonens behov av sjukhusvårdplatser icke tillnärmelsevis kunde täckas med de på karolinska sjukhuset till buds stående vårdplatserna.

Det funnes för närvarande ingen möjlighet att överskåda, hur länge detta tillstånd med ökade inkallelser skulle kunna fortfara, men all sannolikhet talade för att det komme att räcka betydligt utöver den tidpunkt —

januari 1940 — då det nuvarande garnisonssjukhuset avsåges överflytta till karolinska sjukhuset.

Härav följde sålunda, att, om icke särskilda åtgärder vidtoges, så skulle garnisonen efter denna överflyttning sakna sjukvårdsmöjlighet för ett betydande antal sjuklingar.

Under nuvarande militära beredskap borde man göra sig beredd på att kunna taga emot 100 patienter på kirurgisk avdelning och 125 å 150 på medicinsk.

Garnisonssjukhuset syntes fördenskull icke böra nedläggas utan fortsätta sin verksamhet. Då emellertid detta i sitt nuvarande omfång vore otillräckligt vid den ökade storlek på Stockholms garnison, som i nuvarande oroande politiska läge alltjämt torde tills vidare bliva bestående, syntes klokheten kräva, att garnisonsavdelningen på karolinska sjukhuset toges i besittning för garnisonens räkning så fort ske kunde, och att alltså garnisonssjukvården komme att äga rum såväl på karolinska som på det nuvarande garnisonssjukhuset.

Statens sjuksköterskeskola, som planerats att förläggas till garnisons-sjukhuset, hade redan börjat, och undervisningen påginge i lokaler, som ställts till förfogande. Skolans elever skulle egentligen ha sin bostad inom sjukhuset, men sådan bostad hade tills vidare icke kunnat beredas dem. Möjlighet funnes emellertid efter sjukhusets omorganisation enligt här framförda förslag att bereda plats för ett avsevärt antal, varjämte eleverna kunde bo i förhyrda bostadslägenheter i privathus i sjukhusets närhet. Dylika bostäder vore för närvarande förhyrda till den 1 oktober 1940.

Organisationen av garnisonssjukvården skulle alltså få tänkas sålunda.

Endera av garnisonssjukhusets medicinska eller kirurgiska avdelningar inflyttade i karolinska sjukhusets garnisonsavdelning, då denna kunde taga emot. Företråde vid flyttningen borde givas åt den kirurgiska avdelningen, som måste anses mest i behov av karolinska sjukhusets modernare utrustning och samarbete med dess specialavdelningar, och även av den anledningen, att de 108 platserna ganska säkert icke komme att räcka till för vården av de medicinska sjukdomsfallen.

Av garnisonssjukhusets genom den kirurgiska avdelningens flyttning frigjorda utrymmen erhöles statens sjuksköterskeskola lokaler i den utsträckning, som kunde vara behöfligt, i den mån som sjukvården icke bleve lidande därav. Återstoden toges i bruk för medicinsk avdelning utom den nuvarande venerologiska avdelningen, som kvarstannade och i mån av behov även erhöles ökat utrymme, i så fall alltså del av den medicinska. Härigenom vunnes den utomordentliga fördelen, att hud- och könssjukdomarnas vårdnadsfråga finge en god lösning och den planerade förläggningen till f. d. Göta livgardes etablissement kunde undvikas.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har biträtt chefsläkarens förslag.

Arméförvaltningens intendentur- och civila departement samt fortifikations- och sjukvårdsstyrelser hava yttrat, att till staten för karolinska sjukhuset borde överföras den för avdelningen för hud- och könssjukdomar vid förutvarande Göta livgardes etablissement beräknade personalen, nämligen 1 överläkare, 1 sjuksköterska, 1 assistentsköterska och 1 kvinnligt sjukhusbiträde. För befattningen såsom assistentsköterska borde avses en vid garnisonssjukhuset i Stockholm nu anställd undersköterska. Vad beträffade vid garnisonssjukhuset nu tjänstgörande personal, borde åt denna, på det sätt och i den omfattning, som tidigare avsetts, beredas anställningar vid

karolinska sjukhuset. För uppehållande av verksamheten vid de av t. f. chefläkaren föreslagna avdelningarna i garnisonssjukhusets etablissement borde direktionen för karolinska sjukhuset i mån av behov anställa särskild personal i enlighet med ett av t. f. chefläkaren framlagt förslag.

Direktionen för karolinska sjukhuset har anfört huvudsakligen följande:

Såvitt direktionen kunnat finna, vore det av sjukvårdsstyrelsen tillstyrkta förslaget den lämpligaste lösningen av frågan. Men hänsyn till att densamma icke påkallade några omedelbara anläggnings- eller omändringskostnader finge den även ur ekonomisk synpunkt anses vara fördelaktig. Genom den ifrågasatta anordningen skulle antalet sjukhusplatser för Stockholmsgarnisonens räkning utökas till det dubbla i förhållande till vad densamma skulle disponera enligt den för karolinska sjukhuset fastställda planen, vilket torde i tillbörlig grad säkerställa garnisonens behov av sjukhusvård.

Denna utökning av antalet vårdplatser för garnisonen måste givetvis medföra ökade driftkostnader. Enbart driftkostnaderna för den kirurgiska avdelningens fördubblade platsantal på karolinska sjukhuset kunde beräknas bli i stort sett lika höga som de i innevarande års stat beräknade kostnaderna för båda avdelningarna därstädes. Härtill komme kostnaderna för den kvarvarande, utvidgade medicinska garnisonsavdelningen på garnisonssjukhuset.

Då direktionen funne förslaget om fortsatt drift vid garnisonssjukhuset av därvarande medicinska och venerologiska avdelningar innebära en praktisk lösning av nu föreliggande frågor, ansåge sig direktionen alltså icke böra motsätta sig förslaget, att driften av dessa avdelningar överflyttades till direktionen. I händelse att en sådan överflyttning ansåges böra äga rum och att därvid kostnaderna för garnisonssjukhusets drift ansåges böra i huvudsak gäldas av medel på karolinska sjukhusets stat, finge direktionen framlägga följande förslag i avseende å de anslag, som i så fall borde anvisas.

Enligt direktionens mening borde samtliga läkare vid garnisonssjukhuset innehava anställning som beställningshavare å arméns stat, varför några läkarbefattningar vid garnisonssjukhuset icke ansetts böra upptagas å karolinska sjukhusets stat.

Däremot borde där upptagas erforderliga befattningar för kontors-, sjukvårds- och ekonomipersonal.

Huruvida garnisonssjukhusets mat- och tvättförsörjning kunde tillgodoses av köks- och tvättnrättningarna vid karolinska sjukhuset eller serafimerlasarettet eller huruvida verksamheten vid garnisonssjukhusets motsvarande inrättningar borde fortgå, syntes icke kunna avgöras förrän närmare utredning härom verkställes. I avbidan härå borde vid beräkning av anslag för garnisonssjukhuset upptagas erforderliga belopp för drift av dessa inrättningar och för avlöningar åt där behöflig personal.

Överförandet av avlöningskostnaderna för garnisonssjukhusets nuvarande personal till karolinska sjukhusets stat syntes icke böra föranleda någon mera betydande rubbning av de löneförmåner, som nu tillkomme vederbörande befattningshavare. Från nämnda stat skulle utgå grundavlöningar till följande befattningshavare, vilka, i den mån deras avlöningar nu utginge enligt fastställda löneplaner i vederbörande militära avlöningsreglementen, borde uppbära lön i motsvarande lönegrader enligt det civila icke-ordinarie reglementet samt, i den mån deras avlöning utginge i annan form, borde tills vidare bibehållas vid nu utgående avlöningar. De naturaförmå-

ner, som nu tillkomme vissa befattningshavare vid garnisonssjukhuset, syn-
tes fortfarande tills vidare böra utgå enligt hittills tillämpade grunder.

Sjukhusets avlöningsslag skulle under angivna förutsättningar
beräknas på följande sätt:

3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:

a. Grundavlöningar:

Kontorspersonal.

1 intendent	kronor	3,720 ¹	
1 förrådsförvaltare	»	2,855 ¹	
1 skrivbiträde . . . . . Ex 2	»	2,382	kronor 8,957

Sjukvårdspersonal.

1 husmoder . . . . . Eo 7	kronor	3,321	
9 sjuksköterskor . . . . . » 7	»	29,889	
1 assistentsköterska . . . . . » 5	»	2,976	
1 fotografbiträde . . . . . Ex 3	»	2,472	
1 sjukgymnast . . . . . »	»	1,230 ¹	
7 sjuksköterskeelever à 720 kronor	»	5,040	» 44,928

Ekonomipersonal.

1 maskinist . . . . . Eo 10	kronor	3,837	
1 köksförestånderska . . . . » 8	»	3,495	
1 ambulansförare . . . . . » 6	»	3,147	
2 eldare . . . . . » 6	»	6,294	
2 kokerskor à 2,634 kronor » 2	»	5,268	
1 tvättförestånderska . . . . » 4	»	2,802	
10 sjukvårdsbiträden à 1,569 kronor	»	15,690 ¹	
1 baderska . . . . . »	»	1,569 ¹	
2 städerskor à 1,773 kronor . . .	»	3,546 ¹	
1 sömmerska . . . . . »	»	1,749 ¹	
6 köksbiträden à 1,773 kronor . .	»	10,638 ¹	
5 tvättbiträden à 1,569 » . . .	»	7,845 ¹	
1 gärdsvaktmästare . . . . . »	»	3,198 ¹	
1 köksvaktmästare . . . . . »	»	2,392 ¹	
1 portvakt . . . . . »	»	1,650 ¹	» 73,120

Summa kronor 127,005

b. Avlöningsförhöjningar . . . . . » 6,000

4. Rörligt tillägg . . . . . » 7,000.

O m k o s t n a d e r n a för garnisonssjukhuset, fränsett den venerologi-
ska avdelningen, hade beräknats till 114,000 kronor. I händelse även drift-
kostnaderna för den venerologiska avdelningen skulle gäldas av karolinska
sjukhusets anslag, tillkomme omkostnader för denna avdelning, som syntes
kunna beräknas till 20,000 kronor jämte kostnader för mathållning under
beräknade 12,000 portionsdagar. Under förutsättning att portionspriset
uppginge till omkring 1 krona för dag, skulle omkostnaderna komma att
stiga till (114,000 + 20,000 + 12,000 =) omkring 146,000 kronor för år.

Statskontoret kunde icke tillstyrka förslaget att driftkostnaderna för de
vårdavdelningar, som skulle förläggas å garnisonssjukhuset, skulle belasta

¹ Härei inräknades f. n. utgående dyrtidstillägg.

karolinska sjukhusets stat, utan ansåge, att dessa kostnader allt fortfarande borde bestridas av medel, som anvisades under fjärde huvudtiteln. Enligt statskontorets mening borde garnisonssjukhuset även i fortsättningen drivas av sjukvårdsstyrelsen.

Riksräkenskapsverket har anfört att — i överensstämmelse med numera tillämpade budgetprinciper — ett ställningstagande till den med den föreslagna provisoriska anordningen av sjukvården för stockholmsgarnisonen sammanhängande redovisnings- och bokföringsfrågan borde bli helt avhängig av den ställning i organisatoriskt hänseende, som de till garnisonssjukhuset förlagda avdelningarna under provisorietiden skulle intaga. Därest alltså garnisonssjukhuset ur praktiska synpunkter funnes böra bli ett filialsjukhus till karolinska sjukhuset och underställas direktionen för sistnämnda sjukhus, borde driftkostnaderna bestridas från de under åttonde huvudtiteln för karolinska sjukhuset anvisade anslagen. I de för karolinska sjukhuset upprättade avlönings- och omkostnadsstaterna torde emellertid särskild redovisning böra lämnas för å ena sidan garnisonsavdelningarna och å andra sidan karolinska sjukhuset i övrigt.

Departementschefen har för egen del anfört huvudsakligen följande:

De under de senare åren beslutade försvarsorganisatoriska åtgärderna hava åstadkommit ett ökat behov av vårdplatser inom garnisonssjukvården i Stockholm, av allt att döma av stadigvarande karaktär. En ytterligare ökning av vårdplatsbehovet hade inträtt genom den under rådande extraordinära förhållanden anbefallda förstärkta försvarsberedskapen. Det synes ådagalagt, att de å karolinska sjukhuset för garnisonssjukvården avsedda vårdplatserna — 108 till antalet — icke vore tillräckliga under här förevarande förhållanden.

Under sådana omständigheter måste åtgärder vidtagas för att öka antalet vårdplatser inom garnisonssjukvården i Stockholm. Jämlikt riksdagens förutberörda beslut skulle garnisonssjukhuset nedläggas samtidigt med att garnisonsavdelningarna vid karolinska sjukhuset toges i anspråk. De i ärendet hörda myndigheterna vore ense om att denna plan nu borde såtillvida modifieras, att nämnda garnisonsavdelningar toges i anspråk enbart för de kirurgiska garnisonsfallen, medan garnisonssjukhuset tills vidare bibehölles och avsåges för de medicinska och venerologiska garnisonsfallen. Av praktiska skäl skulle emellertid garnisonssjukhuset anknytas till karolinska sjukhuset som ett slags filialsjukhus och följaktligen stå under in-seende av direktionen för karolinska sjukhuset.

Förslagets genomförande medförde en avsevärd ökning av statens utgifter för garnisonssjukvården men icke några direkta fördelar för den till karolinska sjukhuset förlagda medicinska undervisningen. Då någon annan och bättre lösning av frågan icke synes stå till buds, hade departementschefen efter samråd med chefen för försvarsdepartementet ansett sig böra tillstyrka förslaget. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande behovet av vårdplatser inom garnisonssjukvården under normala förhållanden borde den ifrågasatta anordningen erhålla endast provisorisk karaktär. Skulle erfarenheterna visa, att det antal vårdplatser, som kunde ställas till förfogande på karolinska sjukhuset, under nyssnämnda förhållanden vore tillräckligt, borde den ursprungligen tänkta organisationsplanen fullföljas.

Bleve så icke fallet, torde åtgärder böra framdeles vidtagas i syfte att mera permanent ordna en utvidgad sjukhusvård för garnisonen.

Alla de i ärendet hörda myndigheterna utom statskontoret förordade, att kostnaderna för nämnda filialsjukhus skulle — med undantag för vissa avlöningskostnader, som skulle bestridas från anslag under fjärde huvudtiteln — bestridas från anslag under åttonde huvudtiteln. Med hänsyn till den ståndpunkt, som i denna fråga intagits av 1939 års lagtima riksdag (jfr propositionen nr 96 och riksdagens skrivelse nr 352), ansåge departementschefen sig icke böra framställa erinran häremot och ej heller mot förslaget om bestridande på samma sätt jämväl av kostnaderna för venerologiska avdelningen. Dock förutsatte departementschefen, att kostnaderna för vid garnissonssjukhuset anställda läkare helt bestredes från anslag å fjärde huvudtiteln. Departementschefen hade heller intet att erinra mot att anslagsmedel för driften av garnissonssjukhusets köks- och tvättinrättningar anvisades men förutsatte, att möjligheterna att för ändamålet anlita motsvarande inrättningar vid karolinska sjukhuset eller serafimerlasarettet närmare övervägdes. Lämpligen borde kostnaderna för garnissonssjukhuset under åttonde huvudtiteln bestridas från de för karolinska sjukhuset uppförda anslagen. I enlighet med riksräkenskapsverkets förslag torde dock i sjukhusets avlönings- och omkostnadsstater särskild redovisning böra lämnas för å ena sidan garnisonsavdelningarna (inklusive de på garnissonssjukhuset kvarvarande) och å andra sidan karolinska sjukhuset i övrigt.

De av direktionen verkställda anslagsberäkningarna syntes kunna godtagas. Vad beträffade de kostnader för garnissonssjukvården, som enligt det föregående skulle bestridas från anslag å fjärde huvudtiteln, komme detta spörsmål att i annat sammanhang upptagas av chefen för försvarsdepartementet.

I *motionen II: 224* har anförts bland annat följande:

Såsom av proposition nr 149 framginge vore den för personalen vid garnissonssjukhuset gällande löneställningen fortfarande synnerligen dålig. För sköterske- och tvättbiträden vid karolinska sjukhuset föresloges sålunda en begynnelselön av 2,118 kronor och en slutlön av 2,472 kronor, medan årslönen för sjukvårds- och tvättbiträden vid filialsjukhuset skulle utgå med 1,569 kronor. Baderskor vid huvudsjukhuset föresloges erhålla 2,205 kronor i begynnelselön och 2,562 kronor i slutlön, medan en ensam baderska vid filialsjukhuset endast skulle erhålla 1,569 kronor. Köksbiträden och städerskor vid huvudsjukhuset föresloges erhålla en begynnelselön av 2,118 kronor och en slutlön av 2,472 kronor, medan samma personal vid filialsjukhuset skulle erhålla endast 1,773 kronor. Även för en del ytterligare personal föresloges väsentliga skillnader i lönehänseende. Det borde även uppmärksammas att i de för garnissonssjukhusets personal angivna lönebeloppen hade inräknats viss del av utgående dyrtidstillägg, medan för karolinska sjukhuset hade bortsetts från rörliga lönetillägg. En viss reducering av de enligt ovanstående angivna löneskillnaderna uppstode dock om man toge hänsyn till den olika värdering av naturaförmåner, som förekomme vid de båda sjukhusen. Förmånen av bostad och kost värderades sålunda betydligt högre vid karolinska sjukhuset än vad som vore förhållandet vid garnissonssjukhuset.

Den väsentligaste skillnaden i lönehänseende hade uppstått därigenom att man vid beräkningen av lönerna för personalen vid karolinska sjukhuset utgått från den löneställning, som genom den från den 1 juli 1939 genomförda löneregleringen tillkommit tjänstemannaanställd personal, medan man

för garnisonssjukhusets personal bibehållit oreglerade löner. Då emellertid några skäl för att den vid filialsjukhuset stationerade personalen skulle stå i en sämre ställning än personalen vid huvudsjukhuset icke förebragts, syntes böra påyrkas, att även den vid filialsjukhuset anställda personalen skulle beredas lön enligt de bestämmelser som bleve fastställda för karolinska sjukhuset. Det syntes också kunna ifrågasättas huruvida det finnes möjlighet att erhålla för filialsjukhusets drift erforderlig personal, därest så icke bleve förhållandet. Redan hade en del av de vid garnisonssjukhuset tidigare anställda överflyttats till karolinska sjukhuset, och i den mån detta sjukhus komme att behöva ytterligare arbetskraft, komme säkerligen, därest icke en nöjaktig löneställning bereddades dem vid filialsjukhuset, även den återstående personalen att söka förflyttning till huvudsjukhuset. Då för närvarande rådde stor efterfrågan å arbetskraft inom detta arbetsområde, föreläge dessutom risk för att personalen komme att söka sig till bättre avlönad kommunal eller enskild tjänst, vilket icke torde överensstämma med statens intressen.

Utskottet anser sig på grund av det ytterligare behov av vårdplatser, som visat sig nödvändigt för garnisonssjukvården i Stockholm, böra biträda departementschefens förslag att garnisonsavdelningarna vid karolinska sjukhuset tagas i anspråk enbart för de kirurgiska fallen, medan det nuvarande garnisonssjukhuset tills vidare i viss utsträckning bibehålles och avses för de medicinska och venerologiska fallen. Utskottet delar jämväl departementschefens uppfattning att garnisonssjukhuset bör ställas som ett slags filialsjukhus under direktionens för karolinska sjukhuset in-seende. Kostnaderna för garnisonssjukhusets drift, innefattande jämväl den venerologiska avdelningen, torde böra bestridas från de för karolinska sjukhuset under åttonde huvudtiteln uppförda anslagen, dock med undantag för vissa avlöningskostnader, som böra utgå av anslag under fjärde huvudtiteln.

Vad beträffar det i motionen II: 224 gjorda yrkandet om utredning angående sättet för reglering av anställningen för sådan personal vid garnisonssjukhuset, vilken icke kan beredas fortsatt anställning i statens tjänst, finner utskottet för sin del detta spörsmål i nuvarande läge sakna aktualitet, varför utskottet finner motionen i denna del icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vidkommande åter det i motionen framställda förslaget att den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalen vid garnisonssjukhuset bör beredas samma arbetsvillkor som motsvarande personal vid karolinska sjukhuset finner utskottet det principiellt riktigt, att likställighet åvägbringas beträffande löne- och anställningsvillkor för personal med i stort sett samma arbetsuppgifter inom en och samma institution. Då garnisonssjukhuset kommer att ingå såsom ett filialsjukhus under karolinska sjukhuset tala därför övervägande skäl för att den olikformighet i lönesättningen m. m., som nu råder mellan de lägre befattningshavarna vid dessa båda sjukhus, utjämnas. Med den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalen vid karolinska sjukhuset har direktionen — såsom av det följande framgår — träffat uppgörelse i fråga

Utskottet.

om löneställningen. Utskottet förutsätter, att en dylik uppgörelse även kan komma till stånd med garnisonssjukhusets motsvarande personal, och förordar att, i den mån så erfordras, befogenhet lämnas Kungl. Maj:t att efter närmare utredning och på förslag av direktionen fastställa en sådan löne-reglering för den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalen vid garnisons-sjukhuset, som i löneavseende försätter densamma i stort sett i paritet med motsvarande befattningshavare vid karolinska sjukhuset. Då kostnaderna för en dylik löne reglering torde komma att uppgå till det jämförelsevis blygsamma beloppet av omkring 5,000 kronor, synes det icke erforderligt att av denna anledning vidtaga någon ökning av den i avlöningsstaten för garnisonsavdelningarna förslagsvis beräknade anslagsposten till grundav-löningar m. m. till icke-ordinarie personal. Med vad sålunda anförts torde motionen II: 224, såvitt nu är i fråga, få anses besvarad.

3. Verksamheten vid vissa av serafimerlasarettets polikliniker.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår räknade sjukhusdirektionen med inställande av den »yttre verksamheten» vid vissa av serafimer-lasarettets polikliniker, då verksamheten vid motsvarande polikliniker vid karolinska sjukhuset började. Detta gällde ögonpolikliniken, öron-, näs- och halspolikliniken, kvinnopolikliniken och psykiatriska polikliniken. Då den »inre verksamheten» skulle fortgå oförändrad och väl kvalificerade läkare i dessa specialiteter därjämte vore oundgängligen nödvändiga för undersökning och eventuell behandling av på lasarettets kliniker och avdelningar vårdade patienter, hade direktionen ej ansett sig böra för budgetåret 1939/40 föreslå ändring i arvoden till föreståndarna för berörda polikliniker. I yttrande över nämnda förslag ifrågasatte statskontoret, om icke hela detta spörsmål enklast och bäst skulle erhålla sin lösning, ifall för dessa uppgifter lämpliga läkare vid karolinska sjukhuset ålades att i tjänsten vid behov verkställa undersökning av patienter, som intagits för vård å serafimer-lasarettet. I propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag förklarade föredragande departementschefen sig icke beredd att taga definitiv ståndpunkt till den av statskontoret berörda frågan men ville framhålla nödvändigheten av att sjukhusdirektionen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1940/41 upptog till övervägande, huruvida icke det av statskontoret framställda förslaget borde kunna genomföras från och med sistnämnda budgetår.

I anledning härav har *sjukhusdirektionen* yttrat bland annat följande:

Ett nedläggande av verksamheten vid de medicinska och kirurgiska poliklinikerna kunde icke komma i fråga, främst därför att de vore komplement till vid lasarettet befintliga kliniker och att de vore nödvändiga för undervisningen. Vad beträffade psykiatriska polikliniken hade den hittillsvarande biträdande läkaren redan i staten för budgetåret 1939/40 beräknats indragen. Den konsulterande verksamhet i denna

specialitet, som kunde erfordras vid serafimerlasarettet, hade direktionen funnit kunna ordnas med anlitande av läkare, anställd vid detta sjukhus.

I fråga om behovet av gynecologisk specialist för konsultation vid serafimerlasarettet hade den blivande överläkaren vid kvinnokliniken vid karolinska sjukhuset, professorn E. Ahlström, ansett, att denna verksamhet komme att bliva av den omfattning, att densamma icke kunde skötas av honom underställd läkare vid karolinska sjukhuset. Arvode till sådan specialist borde därför även i fortsättningen finnas å serafimerlasarettets stat. Det syntes emellertid direktionen, som om denna specialist icke skulle behöva stå till förfogande mera än tre dagar i veckan. Under sådana förhållanden torde hittillsvarande arvode å 4,800 kronor kunna minskas till hälften.

Polikliniken för ögon sjukdomar samt polikliniken för öron-, näs- och hals sjukdomar hade en betydande inre verksamhet, bestående i undersökning och eventuell behandling ej blott av patienter, som sökt läkare å någon av kirurgiska, medicinska eller nervpolikliniken och därvid ansetts böra hänvisas för specialundersökning, utan även av patienter från lasarettets kliniker. Överläkaren vid ögonkliniken vid serafimerlasarettet, professorn J. W. Nordenson, hade uppgivit, att för ifrågavarande verksamhet vid ögonpolikliniken icke kunde undvaras särskilt avlönad läkare, vars arbete krävde 5—6 timmar om dagen. Beträffande öron-, näs- och halspolikliniken hade den blivande överläkaren vid öron-, näs- och halskliniken vid karolinska sjukhuset, professorn G. Holmgren, ansett, att den inre verksamhet, som fortfarande skulle bedrivas vid sagda poliklinik vid serafimerlasarettet, vore mycket högt specialiserad och tidskrävande samt att en föreståndare och en avlönad assistent torde för detta ändamål vara nödvändiga. Direktionen hade vid beräkningar av personalbehovet icke ansett sig kunna frångå professorerna Nordensons och Holmgrens uttalade mening om behovet av läkare. Till hjälp åt dessa läkare hade beräknats vid vardera polikliniken en sköterska samt vid öron-, näs- och halspolikliniken dessutom ett sköterskebiträde. Arvodena till de biträdande läkarna vid de båda poliklinikerna ansåge direktionen böra utgå med oförändrade belopp. Den assistent, som dessutom erfordrades, torde böra vara en andre underläkare med avlöning enligt lönegrad Ex 22 såsom för övriga motsvarande underläkare.

Departementschefen har ansett att vad av sjukhusdirektionen föreslagits syntes kunna i huvudsak biträdas. En omprövning framdeles av personalbehovet vid de ifrågavarande poliklinikerna torde dock vara önskvärd. Vid ett uppskov med överflyttningen till karolinska sjukhuset av ögonkliniken borde emellertid verksamheten vid serafimerlasarettets ögonpoliklinik fortgå i oförändrad omfattning.

Utskottet, som erinrar om vad utskottet i det föregående anfört beträffande ögonkliniken vid serafimerlasarettet, tillstyrker vad departementschefen föreslagit under förevarande punkt.

Utskottet.

4. Inkomster vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Direktionen, som anmodats inkomma med utredning rörande möjligheten att nedbringa det allmännas utgifter för karolinska sjukhuset och serafimer-

lasarettet genom höjning av patientavgifterna, har i ämnet anfört huvudsakligen följande:

Vårdavgifterna för sjuka, intagna på karolinska sjukhuset (frånsett psykiatriska klinikens allmänna avdelningar), utginge med följande belopp för dag, nämligen:

Enskilt rum:

Sjuka boende inom riket samt svenska medborgare boende på	
utrikes ort	15 kronor
Utländska medborgare, ej mantalsskrivna inom riket	17 »

Halvenskilt rum:

Sjuka boende inom riket samt svenska medborgare boende på	
utrikes ort	10 »
Utländska medborgare, ej mantalsskrivna inom riket	12 »

Allmänt rum:

Sjuka boende inom annan del av riket än Stockholms stad eller	
Stockholms län samt svenska medborgare boende på utrikes	
ort	5 »
Utländska medborgare, ej mantalsskrivna inom riket	7 »

För sjuka, vårdade enligt avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting, bestämdes avgiften enligt vederbörande avtal.

Avgiften för vård i allmänt rum av sjuka, boende inom annan del av riket än staden och länet, kunde under vissa förutsättningar minskas med kronor 2: 50 för vård dag.

Från och med innevarande år utginge sjukvårdsavgifterna vid stadens sjukhus med avsevärt förhöjda belopp. För ett riktigt utnyttjande av vårdplatserna på de allmänna sjukhusen i Stockholm måste det anses vara nödvändigt, att vårdavgifterna på de särskilda sjukhusen utginge med belopp, som ej i allt för hög grad avveke från varandra. Direktionen ansågo sig därför böra föreslå höjda vårdavgifter även på karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Vad först anginge avgifterna i enskilt och halvenskilt rum på sjukhusen, vilka avgifter i huvudsak överensstämde med nuvarande avgifter för Stockholms patienter på stadens sjukhus, förelåge emellertid ingen anledning till höjning i vad dessa avgifter avsågo sjuka boende inom riket och svenska medborgare boende på utrikes ort. För dessa sjuka föreslog direktionen därför oförändrade belopp. I fråga om utländska medborgare, som ej vore mantalsskrivna i riket, syntes avgifterna kunna sättas till förhöjda belopp. Direktionen ifrågasatte emellertid härvid, att en något lägre avgift tillämpades för medborgare i de övriga nordiska länderna än för andra utlänningar. Direktionen föreslog en avgift i enskilt rum på båda sjukhusen av 17 kronor för medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge samt 22 kronor för medborgare i andra länder och i halvenskilt rum av respektive 12 och 14 kronor. Dock syntes vårdavgifterna för sjuka, som vårdades i vissa enklare halvenskilda rum på serafimerlasarettet, där sängantalet i varje rum överstege två, böra något reduceras, förslagsvis med 2 kronor för dag.

I fråga om avgift för vård i allmän sal föreslog direktionen, att avgifterna i allmän sal för sjuka boende inom annan del av riket fastställdes till 7 kronor för var och en av de 15 första dagarna och 6 kronor

för var och en av de följande. För danska, finska, isländska och norska medborgare, som ej vore mantalsskrivna inom riket, torde avgifterna böra utgå med 8 kronor för dag och för andra utländska medborgare med 10 kronor för dag.

Även avgifterna för *p o l i k l i n i s k b e h a n d l i n g* på sjukhusen syntes böra jämkas till huvudsaklig överensstämmelse med de avgifter, som fastställts av Stockholms stad för tillämpning från och med år 1940 på stadens sjukhus. Direktionen hade därför för avsikt att för tillämpning från och med den 1 mars 1940 fastställa vissa närmare angivna poliklinikavgifter.

Inom direktionen har skiljaktig mening anförts av *sjukhusdirektören* von Dardel, som framhållit, att det syntes föreligga anledning, att även frågan om förhöjda avgifter för de patienter i hel- och halvenskilda rum på sjukhusen, vilka vore bosatta i riket, eller svenska medborgare, bosatta på utrikes ort, upptoges till prövning. Enligt von Dardels mening hade direktionen bort föreslå dagavgiften för vård på karolinska sjukhuset av sjuka, som vore boende inom riket, eller svenska medborgare, boende å utrikes ort, till 18 kronor i enskilt rum och 12 kronor i halvenskilt rum samt i följd därav dagavgiften för vård å samma sjukhus av medborgare i övriga nordiska länder till respektive 20 kronor och 13 kronor.

Professorerna Gustaf Söderlund, Elis Berven och Nanna Svartz Malmberg hade hos direktionen framhållit de beklagliga verkningar, som den föreslagna höjningen av dagavgiften på allmän sal för svenska medborgare, boende utom Stockholms stad och Stockholms län, skulle få för landets sjuka och för läkarutbildningen.

Departementschefen har anförts huvudsakligen följande:

Det vore att beklaga, om de enskildas utgifter för vård och undersökning å de allmänna sjukvårdsinrättningarna måste ökas genom höjda sjukhus-taxor. Då de fastställda sjukhusavgifterna vore avsedda att täcka en del av kostnaderna för sjukvårdsinrättningarnas verksamhet, vore det å andra sidan tydligt, att en ökning av nämnda kostnader kunde motivera en höjning också av avgifterna för vård och undersökning på sjukhusen. Vad de båda nu förevarande sjukhusen beträffade, framginge av det följande, att från direktionens sida framstälts en rad förslag, som medförde en fördyring av sjukhuskostnaderna och som även departementschefen av olika skäl ansåge sig böra i viss omfattning biträda. Redan av denna anledning vore en höjning av vårdavgifterna befogad. En sådan höjning vore nödvändig jämväl med hänsyn till den av den höjda prisnivån framkallade ökningen av sjukvårdskostnaderna och till den höjda taxan för vård och undersökning å de kommunala sjukhusen i Stockholm.

Departementschefen ville framhålla, att de av direktionen ifrågasatta nya taxebestämmelserna syntes välgrundade. I fråga om avgifterna för patienter på hel- och halvenskilda rum syntes vissa skäl tala för sjukhusdirektörens mening om höjning av dessa avgifter vid karolinska sjukhuset. Denna fråga syntes emellertid böra närmare övervägas, därvid särskilt borde beaktas, om den differentiering av avgifterna för dessa patienter vid de båda förevarande statssjukhusen, som skulle bli en följd av ett accepterande av sjukhusdirektörens mening, kunde vålla olägenheter.

De slutliga beräkningarna för nästa budgetår av inkomsterna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet torde få utgå från den förutsättningen, att avgifterna bestämdes i anslutning till direktionens förslag. Under sådana förhållanden torde, enligt vad från direktionen meddelats, inkomsterna vid karolinska sjukhuset kunna vid bifall i övrigt till vad av departementschefen föresloges beräknas till i runt tal 3,140,000 kronor och vid serafimerlasarettet till omkring 2,150,000 kronor, innebärande en minskning med 10,000 kronor i jämförelse med de i riksstatsförslaget beräknade inkomstsiffrorna.

Utskottet.

Beträffande legosängsavgifterna å allmän sal får utskottet erinra, att vid bägge sjukhusen för närvarande gäller en vårdkostnad av 2 kronor 50 öre per dag. Enligt med staten träffade avtal betalas dock för vårdade från Stockholms stad och Stockholms län vid karolinska sjukhuset en tilläggsavgift så, att staden och landstinget erlägga därutöver skillnaden till vad kostnaden utgör å eget sjukhus med högsta där utgående belopp. Vid serafimerlasarettet åter betala vårdade från staden och landstingsområdet en avgift, som utgör viss procentuell andel av den verkliga kostnaden, medan åter skillnaden erlägges av staten såsom en med undervisningen sammanhängande utgift. Vårdade från andra städer och landstingsområden hava att erlägga genom städernas och landstingens förmedling ytterligare 2 kronor 50 öre för vård dag på allmän sal i avseende å patienter som inremitteras genom vederbörande tjänsteläkare. Kungl. Maj:ts förslag innefattar nu att den allmänna legosängsavgiften skall höjas från 2 kronor 50 öre till 4 kronor 50 öre, vartill för vårdade från andra orter än Stockholms stad och platser inom Stockholms landstingsområde skulle komma ytterligare 2 kronor 50 öre, vilket senare belopp, i likhet med vad som för närvarande är fallet, skulle erläggas genom vederbörande stad, respektive landsting.

Den av departementschefen föreslagna höjningen av vårdavgifterna är huvudsakligen föranledd av statsfinansiella skäl. I likhet med departementschefen anser utskottet det vara att beklaga att de enskildas utgifter för vård och undersökning å de allmänna sjukvårdsinrättningarna måste ökas genom höjda sjukhustaxor. Vidare har utskottet velat understryka de beklagliga verkningar, som den föreslagna höjningen av dagavgiften på allmän sal kan befaras medföra för läkarutbildningen. I rådande läge har utskottet likväl icke velat motsätta sig departementschefens här framställda förslag om ökning av sjukhusavgifterna. Utskottet förväntar dock, att så snart omständigheterna det medgiva en återgång till lägre sjukhustaxor skall vidtagas. Utskottet vill härjämte framhålla, att utskottet delar departementschefens uppfattning att frågan om höjning av avgifterna på hel- och halvenskilda rum vid karolinska sjukhuset för patienter boende inom riket och svenska medborgare boende på utrikes ort bör närmare övervägas.

Anslag till avlöningar vid karolinska sjukhuset.

1. Ersättning för obduktioner och patologiskt-diagnostiska undersökningar.

För obduktioner och övriga patologiska undersökningar å karolinska sjukhuset ansvara professorn i patologisk anatomi och, beträffande patienter å radiumhemmet, föreståndaren för svulstpatologiska forskningsavdelningen vid jubileumskliniken. För innevarande budgetår erhålla dessa befattningshavare i ersättning för nämnda undersökningar inalles 6,000 kronor, vilket belopp bestrides från sjukhusets omkostnadsanslag. Anordningen är provisorisk.

Sjukhusdirektionen har verkställt en uttömmande utredning rörande den lämpligaste ersättningsformen för ifrågavarande obduktioner och undersökningar och med hänsynstagande till de för universitetsprofessorer gällande lönebestämmelserna föreslagit, att vardera av dessa patologer skulle dels för att bli likställd med de såsom överläkare tjänstgörande professorerna tillerkännas arvode å 1,500 kronor såsom föreståndare för sin patologiska avdelning, dels ock utöver dessa arvoden erhålla ersättning för de patologiska undersökningarna med högst 4,500 kronor för år. Arvodena å sammanlagt 3,000 kronor skulle bestridas från avlöningsanslaget och nämnda ersättningar, tillhopa 9,000 kronor, från omkostnadsanslaget.

Departementschefen har anfört bland annat:

Departementschefen hade intet att erinra mot att nämnda arvoden anvisades. Då ifrågavarande undersökningar till stor del finge betraktas som ett sjukvårdsintresse och ej en undervisningsuppgift, tillstyrkte departementschefen jämväl, att särskilda ersättningar härutöver skulle utgå för de utförda undersökningarna. Departementschefen föresloge, att ersättningen bestämdes till 4,500 kronor för var och en av de nämnda befattningshavarna, men utginge från att ersättningarna, om erfarenheterna skulle giva anledning därtill, framdeles underginge sänkning. På grund av jubileumsfondens begränsade ekonomiska tillgångar torde det icke böra påfordras, att ifrågavarande arvode till föreståndaren för svulstpatologiska forskningsavdelningen skulle gäldas av fonden. Departementschefen avstyrkte sålunda ett av statskontoret i detta hänseende framställt förslag.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot departementschefens *Utskottet.* ifrågavarande förslag.

2. Underläkarnas antal och löneställning.

Frågan om yngre sjukhusläkares avlöningsförhållanden har hänskjutits till utredning av 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga.

Vidare hava särskilda sakkunniga tillkallats för att verkställa omprövning av gällande bestämmelser rörande utfärdande av samt ersättning för läkarintyg, såvitt angår socialförsäkringens olika områden ävensom kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring. Provisoriska bestämmelser rörande ersättning för utfärdande av vissa intyg och utlåtanden vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet hava av Kungl. Maj:t, med tillämpning under budgetåret 1939/40, utfärdats den 22 juni 1939.

Nämnda utredningar äro ännu icke slutförda.

För innevarande budgetår har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1939 medgivits anställande vid karolinska sjukhuset av 16 förste underläkare i lönegraden Ex 23, 24 andre underläkare i lönegraden Ex 22 samt 7 tredje underläkare i lönegraden Ex 15. Genom beslut den 29 september 1939 har Kungl. Maj:t med tillämpning från och med den 1 oktober 1939 tills vidare under budgetåret 1939/40 föreskrivit, att vid karolinska sjukhuset finge anställas högst 26 andre underläkare i lönegraden Ex 22 och högst 6 tredje underläkare i lönegraden Ex 15.

Direktionen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt, att ytterligare en förste underläkartjänst måtte inrättas vid karolinska sjukhuset samt att tredje underläkarna måtte uppflyttas från 15 till 18 lönegraden. Härom har direktionen anfört bland annat:

För närvarande utginge ett arvode av 1,500 kronor till den underläkare, som, utöver sin underläkarbefattning, fullgjorde uppdraget som *p e r s o n a l l ä k a r e*.

Direktionen hyste den uppfattningen, att det icke syntes vara möjligt, att någon av de för sjukhuset beräknade underläkarna skulle vid sidan av den heltidstjänstgöring, som i sådan egenskap ålåge honom, kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra verksläkarbestyren för den talrika personal — inemot 1,200 personer — som komme att vara anställd vid karolinska sjukhuset. Direktionen ansåge det därför vara nödvändigt, att ytterligare en underläkare anställdes för verksläkarbestyrens behöriga fullgörande. Med hänsyn till den erfarenhet, en verksläkare borde besitta, och det ansvar, som vore förenat med hans uppgift, borde ifrågavarande läkare erhålla en förste underläkares ställning. Då det vore antagligt, att verksläkarbestyren ej komme att upptaga verksläkarens hela tjänstetid, syntes hans arbetskraft jämväl kunna tagas i användning på någon av de avdelningar vid sjukhuset, där behov av ökad läkarpersonal kunde föreligga.

Vad anginge tredje underläkarnas löneställning erinrade direktionen, att vid den konflikt med de underordnade läkarna vid serafimerlasarettet, som uppstått sommaren 1939 och som utsträckts att avse även läkarbefattningar vid karolinska sjukhuset, hade från underläkarnas sida påyrkats, att tredje underläkarna skulle placeras i 21 lönegraden. Vid överenskommelse om konfliktens hävande, som den 16 september 1939 träffats mellan delegerade för direktionen och Sveriges läkarförbund, hade direktionen, som funnit en förbättring av tredje underläkarnas löneställning vara motiverad med hänsyn till arten och omfattningen av ifrågavarande läkares arbetsuppgifter, förklarat sig villig att i samband med

anslagsäskandena för budgetåret 1940/41 göra framställning om tredje underläkarnas placering i 18 lönegraden.

Statskontoret har funnit sig icke böra för närvarande tillstyrka förslaget om inrättande av en förste underläkartjänst för personalläkaren. I avbidan på resultatet av den utredning rörande de underordnade sjukhusläkarnas avlöningsförhållanden, som 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga anbefallts verkställa, borde förslaget om tredje underläkarnas lönegradsplacering icke föranleda någon åtgärd.

Allmänna lönenämnden har ej framställt erinran mot direktionens förslag i berörda delar.

1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga, som avstyrkt direktionens ifrågavarande förslag, hava anfört bland annat:

De sakkunniga ville principiellt understryka, att enligt de sakkunnigas mening anledning saknades att vidtaga rubbning i de så sent som 1937 och 1939 fastställda lönesatserna, därest sportelsystemet fortfarande skulle bibehållas. Allenast under den förutsättningen, att en grundväsentlig ändring härutinnan vidtoges, kunde de sakkunniga förorda ändrad löneställning för olika grupper av underläkare.

Vid sin prövning av lönefrågan med utgångspunkt från angivna allmänna förutsättning hade de sakkunnigas överväganden lett fram till ett preliminärt förslag, som i åtskilliga avseenden skulle innebära avsevärda förbättringar för de underordnade läkarna men som tillika i flera punkter medförde rubbningar i nuvarande ordning, bland annat i proportionen mellan underläkare av olika grader.

Under angivna förhållanden måste särskilt inrättande av nya förste eller andre underläkarbefattningar vara ägnat att föregripa den slutliga prövningen och försvåra en övergång till den ordning, som de sakkunniga avsåge att föreslå. Likaledes funne de sakkunniga av samma skäl en förändring av tredje underläkares löneställning utan sammanhang med reformen i övrigt vara ägnad att ingiva bestämda betänkligheter.

Skiljaktig mening har anförts av en av de sakkunnigas läkarledamöter, P. Roushöi, som tillstyrkt direktionens förslag samt framhållit bland annat, att ersättningen för utfärdade intyg och utlåtanden icke kunde betraktas som sportelinkomster. Enligt reservantens mening föreläge ej skäl att sammankoppla frågan om viss ersättning för extra arbete av icke sjukvårdande karaktär med frågan om ersättning för arbete med avseende på sjukvården inom sjukhusen.

Departementschefen har yttrat:

En slutlig reglering av de förutnämnda frågorna rörande avlöningsförmåner för de yngre läkarna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasaret samt rörande ersättningar för omförmälda intyg och utlåtanden kunde tyvärr icke nu ske, eftersom de i ärendet pågående utredningarna ännu icke slutförts. Vid sådant förhållande torde de förutnämnda provisoriska bestämmelserna om ersättningar för sagda intyg och utlåtanden böra, såsom jämväl sjukhusdirektionen syntes hava förutsatt, bibehållas ännu ett bud-

getår. Då det emellertid syntes departementschefen vara av vikt, att de underordnade läkarna erhöles förbättrade löneförmåner, ansåge departementschefen sig böra i likhet med allmänna lönenämnden förorda sjukhusdirektionens förslag om uppflyttning av de tredje underläkarna från 15 till 18 lönegraden. En sådan reglering av löneförmånerna, vilken med hänsyn till de på området pågående utredningarna måste bli av provisorisk karaktär, syntes icke kunna föregripa en omprövning av nämnda utredningars resultat, så mycket mindre som, enligt vad av handlingarna i ärendet framginge, de nu ifrågakarande tredje underläkarna i denna egenskap endast undantagsvis utfärdade intyg, för vilka de kunde erhålla särskild gottgörelse.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga ställning till frågan om inrättande av den av sjukhusdirektionen föreslagna första underläkartjänsten vid karolinska sjukhuset, vars innehavare enligt direktionens förslag skulle tjänstgöra som personalläkare. Då emellertid goda skäl anförts för detta förslag ansåge departementschefen sig böra vid anslagsberäkningarna utgå från att nämnda tjänst komme till stånd.

Utskottet.

Med hänsyn till de ansvarsfulla arbetsuppgifter, som åligga de tredje underläkarna, har utskottet ansett sig böra biträda departementschefens förslag om deras uppflyttning från 15 till 18 lönegraden. Utskottet utgår härvid ifrån att denna åtgärd icke får inverka på frågan om lönesättningen för underläkarna i övrigt och att den förordade lönegradsplaceringen för ifrågakarande underläkare icke kommer att föregripa en omprövning av det förslag, som beträffande de yngre sjukhusläkarnas löneställning kommer att avgivas av 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga. Vad angår läkarintyg, berörande socialförsäkringens olika områden samt kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, har departementschefen framhållit, att de tredje underläkarna i denna egenskap endast undantagsvis utfärda dylika intyg och härför erhålla särskild gottgörelse. Intygssättningen spelar alltså för deras vidkommande icke i praktiken någon nämnvärd roll. Utskottet, som icke velat motsätta sig att de nu gällande provisoriska bestämmelserna om ersättning för sagda intyg bibehållas ännu ett budgetår, förväntar emellertid — under erinran om riksdagens år 1938 intagna ståndpunkt i denna fråga (skrivelse nr 174) — att slutligt förslag i ämnet föreläggas nästa års riksdag.

Mot departementschefens förslag i övrigt under denna punkt har utskottet icke funnit något att erinra.

3. Den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalens avlöning m. m.

Vederbörande personalorganisation har ifrågasatt kollektivavtal för den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalen. Dessa befattningshavares anställningsförhållanden äro nu reglerade på sätt gäller för extra befattningshavare.

Direktionen har icke ansett sig böra förorda kollektivavtal men föreslagit, att personalen skulle, med bibehållande i stort sett av sina nuvarande löner,

erhålla extra ordinarie anställning. Härvid skulle motsvarande bestämmelser för statens sinnessjukhus tillämpas men personalen vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, med hänsyn till den redan gällande lönenivån, genomgående placeras i högre lönegrader än som fastställts för samma personal vid sinnessjukhusen. Direktionen har vid uppgörandet av sitt förslag icke kunnat undgå att beakta löneförhållandena vid Stockholms stads sjukhus.

Direktionens förslag har godtagits av personalens representanter.

Departementschefen har särskilt med hänsyn till önskvärdheten att kunna på ett fastare sätt binda personal vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet och därigenom undvika för arbetet störande, ständiga personalombyten ansett direktionens förslag böra biträdas. Rörande de föreslagna löneförmånerna, vilka i allmänhet understege de i civila icke-ordinarie reglementet reglerade, torde särskilda bestämmelser böra utfärdas. Vad beträffade personalens pensionsförmåner, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att härom meddela bestämmelser med stöd av 28 § 3 mom. civila tjänstepensionsreglementet och 14 § 3 mom. allmänna familjepensionsreglementet.

Departementschefens förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

4. Anslagsberäkningar.

Förslagsanslaget till Karolinska sjukhuset: Avlöningar är för innevarande budgetår uppfört med 2,785,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts nu framställda förslag skulle anslaget för budgetåret 1940/41 uppföras med 3,497,000 kronor, innebärande en anslagsökning med 712,000 kronor, betingad väsentligen därav, att anslaget beräknats för helt budgetår mot nu endast för en del av budgetåret och att i anslaget inräknats vissa kostnader för garnissonssjukhuset. I anslutning till riksräkenskapsverkets i det föregående omnämnda förslag har vid anslagsberäkningarna iakttagits, att karolinska sjukhusets avlöningsstat uppdelats på två rubriker: I. Garnisonsavdelningarna, och II. Sjukhuset i övrigt. Kostnaderna för garnisonsavdelningarna hava beräknats till 247,000 kronor och för sjukhuset i övrigt till 3,250,000 kronor.

Departementschefen har erinrat, att Kungl. Maj:t, med hänsyn till den rådande osäkerheten rörande sjukhusverksamhetens blivande omfattning, föreskrivit, att åtgärder för tillsättande av ordinarie tjänster vid karolinska sjukhuset ej finge under innevarande budgetår vidtagas, förrän Kungl. Maj:t lämnat tillstånd därtill, samt att direktionen finge under nämnda budgetår vidtaga åtgärder för tillsättande av övriga tjänster vid sjukhuset först efter prövning av behovet. Motsvarande föreskrift torde böra, med beaktande av vad i det föregående i samband med frågan om uppskov i vissa delar med sjukhusets igångsättande anförts, meddelas även för nästa budgetår. De jämkningar i den avsedda personaluppsätt-

ningen, som kunde befinnas påkallade, borde företagas först efter det erfarenhet om personalbehovet under sjukhusets drift vunnits.

Under denna punkt har departementschefen även till behandling upptagit följande frågor:

- 1) biträdande läkarnas löneställning m. m.;
- 2) förändring av befattningen som social kurator vid psykiatriska kliniken från extra ordinarie tjänst i lönegraden Eo 7 till ordinarie befattning i lönegraden A 11;
- 3) utbytande av en för kvinnokliniken avsedd sjukskötersketjänst i lönegraden A 7 mot en barnmorsketjänst i samma lönegrad;
- 4) ändrad benämning av sjukhusdirektörstjänsten.

Beträffande de biträdande läkarna har *direktionen* föreslagit, att fem tjänster av denna art skulle finnas, därav tre vid karolinska sjukhuset och två vid serafimerlasarettet (nu tre vid sjukhuset och ingen vid lasarettet). Dessa läkare, som skulle övertaga en del av överläkarnas arbetsuppgifter på klinikerna, skulle redan från och med budgetåret 1940/41 benämnas biträdande överläkare och arvoden skulle för envar av dem förhöjas med 500 kronor. På grund härav borde arvoden — nu utgående med 7,500 kronor — med inräknande av dyrtidstillägg bestämmas till 9,200 kronor.

Mot direktionens beslut har *skiljaktig mening* anförts av professorn *Söderlund* och statskommissarien *Tottie*, vilka ansett, att en uppdelning borde ske mellan vederbörande klinikchef och den biträdande överläkaren, så att envar av dem ålades det direkta ansvaret för vissa allmänna avdelningar och även finge till sitt förfogande vissa enskilda vårdplatser.

Departementschefen har icke nu ansett sig kunna tillstyrka ändrad löneställning för ifrågakvarande läkare. Däremot hade departementschefen intet att erinra mot att dessa läkare i fortsättningen benämnades biträdande överläkare och att en uppdelning av arbetsuppgifterna mellan vederbörande klinikchef och den biträdande överläkaren komme till stånd i anslutning till vad av omförmälda reservanter i sjukhusdirektionen angivits.

Kanslern för rikets universitet har i enlighet med framställning av lärarkollegiet vid karolinska institutet hemställt, att befattningen som social kurator vid psykiatriska kliniken å karolinska sjukhuset måtte förändras från extra ordinarie tjänst i lönegraden Eo 7 till ordinarie befattning i lönegraden A 11. Framställningen är grundad på en skrivelse till lärarkollegiet från överläkaren å den psykiatriska kliniken, professorn *V. Wigert*, som anför i huvudsak följande:

Vid den psykiatriska undervisningen å karolinska sjukhuset komme även att behandlas sådana lindrigare psykiska sjukdomsfall, för vilka behov av vård på sinnessjukhus icke föreläge. Då dessa ofta hade den intimaste beröring med de sjukas sociala levnadsförhållanden och då de terapeutiska åtgärderna ofta vore av social natur, vore det av synnerlig vikt, att en väl

kvalificerad funktionär (social kurator) stode till förfogande för sociala utredningar och patienternas rationella omhändertagande. Förutom särskilda personliga kvalifikationer krävdes av kuratorn sjuksköterske- och socialvårdsutbildning m. m.

Ursprungligen hade också i personalstaten upptagits en kurator i lönegrad A 11, d. v. s. samma lönegrad som bestämts för övriga kuratorer vid sjukhuset. Av besparingsskäl hade befattningshavaren dock placerats i lönegrad Eo 7. Med anledning av väckt motion hade statsutskottet år 1939 övervägt frågan men icke ansett sig då kunna tillstyrka ordinarie löneställning för kuratorn.

Den väl kvalificerade kurator, som kliniken disponerade på psykiatriska sjukhuset (studentexamen, treårig sjuksköterskeskola, flerårig sjuksköterskeverksamhet, socialinstitutet, flerårig psykiatrisk kuratorsverksamhet), kunde befaras söka sig till en bättre tjänst (exempelvis hos Stockholms stad). Att förvärva en kompetent befattningshavare för nuvarande lön, motsvarande en e. o. sjuksköterskelön, vore knappast möjligt.

I utlåtande över kanslerns framställning har *direktionen*, inom vilken dock reservationer anförts av professorerna Nanna Svartz Malmberg, Bergstrand och Berven, avstyrkt densamma under åberopande, att närmare erfarenhet om arbetsuppgifterna m. m. borde vinnas:

Departementschefen har anfört följande:

För framställningen om ändrad löneställning för kuratorn vid psykiatriska kliniken hade enligt departementschefens mening anförts goda skäl. Numera torde man icke minst på grundval av erfarenheterna från sjukhus i utlandet men även från verksamheten vid svenska sjukvårdsinrättningar äga en så säker kännedom om arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som ankomme på nämnda befattningshavare, att någon tveksamhet rörande lämpligheten av den för den sociala kuratorn vid psykiatriska kliniken ifrågasätta löneställningen knappast kunde föreligga. Departementschefen ville erinra, att de två sociala kuratorer, som funnes anställda vid karolinska sjukhuset i övrigt, vore placerade i lönegraden A 11 och att det icke kunde vara befogat att för motsvarande befattningshavare vid psykiatriska kliniken bestämma lägre löneförmåner eller att av denna befattningshavare fordra lägre kvalifikationer. Även borde framhållas, att kuratorn vid Beckomberga sjukhus åtnjöte löneförmåner, som i stort sett motsvarade de till de nuvarande två kuratorerna vid karolinska sjukhuset utgående. Departementschefen ville därför tillstyrka, att ifrågavarande extra ordinarie befattning i 7 lönegraden ändrades till ordinarie befattning i lönegraden A 11 men utginge därvid också från att av innehavaren av denna tjänst liksom av motsvarande tjänster vid sjukhuset i övrigt skulle fordras speciell utbildning för social verksamhet av denna art, motsvarande den, som förmedlades inom vårt land genom institutet för socialpolitisk och komunal utbildning och forskning i Stockholm.

T. f. överläkaren vid sjukhusets kvinnoklinik har uttalat önskvärdheten av att en sköterskebefattning i lönegraden A 7 vid nämnda avdelning utbyttes mot en i samma lönegrad placerad b a r n m o r s k e t j ä n s t.

Departementschefen har biträtt detta förslag.

S j u k h u s d i r e k t ö r e n bör enligt departementschefens förslag benämnas överdirektör.

Utskottet.

Vad beträffar de sociala kuratorer, som för närvarande finnas uppförda vid de statliga kroppssjukhusen, vill utskottet erinra därom att vid karolinska sjukhuset för närvarande i stat upptagits dels en social kurator i lönegraden A 11 såsom chef för sjukhusets allmänna hjälpbyrå, å vilken byrå dessutom finnes biträdespersonal anställd, dels ock en social kurator i samma lönegrad, avsedd uteslutande för jubileumskliniken och vilken med i stort sett oförändrade löneförmåner överflyttats från radiumhemmet i samband med dettas uppgående i jubileumskliniken. Sistnämnda kurator har vissa speciella uppgifter för tillsynen jämväl i hemorten av kräftsjuka samt handhar fördelningen av de statliga resebidragen. Den nu föreslagna nya kuratorn i lönegraden A 11 skulle avses för den psykiatriska kliniken och därvid ersätta den förestånderska i lönegraden Eo 7, som vid psykiatriska sjukhuset har vissa uppgifter avseende hjälpverksamheten för de sinnessjuka. Utskottet vill icke motsätta sig att ytterligare en social kurator anställes vid karolinska sjukhuset. Men med hänsyn till att arbetsuppgifterna för ifrågavarande kuratorsbefattning för närvarande icke äro fast uppdagna och närmare erfarenheter saknas beträffande omfattningen av hennes blivande verksamhetsområde torde befattningen böra i likhet med den sociala kuratorstjänsten vid serafimerlasarettet tills vidare uppföras i lönegraden Eo 10. På grund härav bör den under rubriken Sjukhuset i övrigt i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöning till tjänstemän å ordinarie stat minskas med i runt tal 3,000 kronor till 952,000 kronor och den i samma avlöningsstat ingående delposten till grundavlönningar m. m. till icke-ordinarie personal ökas med i runt tal 2,000 kronor till 1,777,000 kronor.

I övrigt har utskottet icke funnit något att invända mot departementschefens här förevarande förslag och de av honom verkställda kostnadsberäkningarna. I avlöningsstaten för Sjukhuset i övrigt för nästa budgetår bör alltså icke vidtagas annan ändring än vad som följer av utskottets ståndpunkt i fråga om den föreslagna nya kuratorsbefattningen, på grund varav nämnda avlöningsstats slutsumma bör minskas med (3,000 — 2,000 =) 1,000 kronor till 3,249,000 kronor och avlöningsanslagets slutsumma med likaledes 1,000 kronor till 3,496,000 kronor.

Anslag till omkostnader vid karolinska sjukhuset.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,555,000 kronor. Beräkningarna av anslagsbehovet hava grundats på successivt igångsättande av sjukhusets olika avdelningar under budgetåret, alltså icke på medelsåtgången för helt budgetår. Omkostnadsstaten för budgetåret 1939/40 upptager bruttoutgifter å 1,621,500 kronor och inkomster av särskilda uppbördsmedel å 66,500 kronor, utgörande ersättning från serafimerlasarettet för vid karolinska sjukhuset utförd tvätt.

Direktionen har beräknat omkostnaderna för nästa budgetår till 2,026,000 kronor. Härvid har direktionen utgått ifrån dels att uppskov med inrättan-

det av ögonklinik och psykiatrisk klinik vid karolinska sjukhuset kommer till stånd, dels ock att tvättinrättningen vid serafimerlasarettet ånyo tages i bruk, varigenom omkostnadsstaten icke tillföres inkomst av tvätt för lasarettet.

I sina anslagsberäkningar för innevarande budgetår upptog direktionen till förbrukningsartiklar m. m. för radio-patologiska forskningsavdelningen och radio-fysiska forskningsavdelningen förslagsvis respektive 12,000 och 4,000 kronor. Mot detta förslag framställdes icke av Kungl. Maj:t eller riksdagen någon erinran. Direktionen har emellertid nu förutsatt, att berörda belopp även skola användas för bekostande av skrivmateriel, trycksaker, instrument samt reparation av instrument.

Forskningsavdelningarna äro icke statliga institutioner utan stå till jubileumsfondens förfogande för det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomarna. Därjämte stå de emellertid till radiumhemmets (den statliga klinikens) förfogande för arbeten i samband med sjukvården samt för undervisning och forskning, varjämte den radio-fysiska avdelningens mät- och kontrollsektioner även stå till förfogande för karolinska sjukhusets övriga röntgenavdelningar. Utrustningen av forskningsavdelningarna bekostas helt av jubileumsfonden och cancerföreningen. Enligt § 12 i överenskommelsen angående jubileumskliniken bekostar staten de förbrukningsartiklar, som erfordras för forskningsavdelningarnas löpande arbete åt radiumhemmet och sjukhuset i övrigt, medan övriga kostnader i förevarande hänseende bestridas av jubileumsfonden.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

Omkostnadsanslaget för innevarande budgetår — liksom för övrigt avlöningsanslaget — hade beräknats från den förutsättningen, att sjukhuset skulle vara i verksamhet endast under en del av budgetåret. Någon närmare erfarenhet rörande den verkliga medelsåtgången kunde ännu icke sägas hava ernåtts. Det vore givetvis vanskligt att under sådana förhållanden i förväg beräkna omkostnaderna för sjukhuset för helt budgetår räknat vid drift i den omfattning, som i det föregående avsetts. Direktionens beräkningar ansåge departementschefen sig böra i det väsentliga godtaga. Eftersom sjukhuset för närvarande arbetade med fullständigt ny utrustning, förefölle det dock troligt, att ett något mindre belopp än det, varmed direktionen räknat, borde kunna avses till inventariers underhåll och komplettering. Jämväl posten till övriga expenser torde kunna minskas. I enlighet med vad departementschefen i det föregående anfört, torde i omkostnadsstaten böra uppföras ett belopp av 9,000 kronor såsom ersättning för patologiska undersökningar. Med hänsyn till jubileumsfondens försämrade ekonomi ville departementschefen icke resa erinran mot att forskningsavdelningarnas vid jubileumskliniken omkostnader för arbeten åt radiumhemmet gäldades av statsmedel i den utsträckning, som av direktionen ifrågasatts. Vid anslagsberäkningarna ansåge departementschefen sig av skäl, som i det följande anfördes, vidare böra utgå från att verksamheten vid serafimerlasarettets tvättinrättning återupptoges.

Från karolinska sjukhusets omkostnadsanslag torde jämväl böra bestri-das omkostnaderna icke blott för de redan planerade garnisonsavdelningarna vid karolinska sjukhuset utan även för garnissonssjukhuset. För dessa

kostnader borde emellertid i omkostnadsstaten lämnas särskild redovisning. Enligt vad departementschefen under hand inhämtat, kunde av det för karolinska sjukhuset beräknade omkostnadsanslaget ett belopp av 202,600 kronor anses belöpa å garnisonsavdelningarna vid sjukhuset. Såsom i det föregående omnämnts, hade direktionen beräknat omkostnaderna för garnisonssjukhuset, inklusive den venerologiska avdelningen, till 146,000 kronor. Omkostnaderna för garnisonsavdelningarna (inklusive garnisonssjukhuset) skulle alltså uppgå till sammanlagt omkring 350,000 kronor. För karolinska sjukhuset i övrigt syntes med ledning av direktionens beräkningar ett belopp av $(2,026,000 - 202,600 =)$ omkring 1,825,000 kronor vara erforderligt.

Karolinska sjukhusets omkostnadsanslag kunde sålunda uppskattas till $(350,000 + 1,825,000 =)$ 2,175,000 kronor. Sistnämnda belopp hade emellertid uppskattats på grundval av den i augusti 1939 rådande prisnivån. Då priserna sedan dess i vissa fall ej oväsentligt höjts, ansåge departementschefen sig böra föreslå, att förevarande anslag bestämdes till i runt tal 2,300,000 kronor, innebärande en ökning i jämförelse med innevarande års anslag av 745,000 kronor. Sjukhusdirektionen torde böra eftersträva att hålla kostnaderna inom denna anslagsram. Bland annat torde böra övervägas, om icke en förenklad kosthållning kunde vara möjlig att genomföra.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit något att invända mot departementschefens beräkning av förevarande anslag för nästa budgetår.

I samband härmed har utskottet uppmärksammat att staten nu och tidigare nödgats med hänsyn till jubileumsfondens ekonomi övertaga vissa förpliktelser, som åvilat fonden. På grund härav synes den fordran böra uppställas att i likhet med vad som är fallet beträffande vissa andra stiftelser och motsvarande sammanslutningar riksdagens revisorer må äga att granska fondens förvaltning.

Anslag till avlöningar vid serafimerlasarettet.

1. Vissa frågor rörande läkarpersonalen.

Direktionen har föreslagit, att överläkaren å röntgenavdelningen, till vilken för innevarande budgetår för tiden från och med den 1 oktober 1939 anvisats arvode å 9,000 kronor, måtte uppföras å ordinarie stat i lönegraden A 29.

Statskontoret och *allmänna lönenämnden* hava på anförda skäl ställt sig avvisande till förslaget.

Departementschefen har — under erinran, att han förut avstyrkt löne-reglering för vissa biträdande läkarbefattningar vid karolinska sjukhuset — framhållit, att ehuru frågan om förändring av den nu å arvodesstat uppförda befattningen som överläkare å serafimerlasarettets röntgenavdelning till ordinarie tjänst i lönegrad A 29 syntes ligga i viss mån annorlunda till, ansåge departementschefen sig på grund av de vägande skäl, som mot direktionens förslag härom anförts av i ärendet hörda myndigheter, icke böra nu förorda en sådan löne-reglering.

Direktionen har vidare hemställt, att i serafimerlasarettets arvodesstat måtte uppföras ett arvode å 4,000 kronor till en specialist i plastisk kirurgi.

I skrivelse till *direktionen* i förevarande ämne har professorn G. Söderlund anfört bland annat följande:

Den rekonstruktiva eller plastiska kirurgien hade till uppgift att med plastiskt förfarande rekonstruera defekter eller deformiteter till möjligast normala förhållande. Deformiteterna kunde vara medfödda eller förvärvade genom yttre våld, förfrysningar, förbränningar, sjukdomar eller tumörer. Dessa defekter och deformiteter kunde medföra mer eller mindre starkt funktionellt lyte med därav följande oförmåga till förvärvsarbete. I andra fall kunde de vara så starkt kosmetiskt vanställande att de skadade eller sjuka patienterna på grund härav icke kunde erhålla tjänster, till vilka deras arbetsförmåga eljest skulle gjort dem berättigade. Under de senaste decennierna, med början de närmaste åren efter det senaste världskriget, hade den plastiska eller rekonstruktiva kirurgien mer och mer utvecklats till en särskild specialitet med egna utövare.

Först under de senaste åren hade en verklig specialist inom detta område varit tillgänglig i vårt land, nämligen doktor Allan Ragnell. Ragnell hade sedan år 1936, vid sidan av sin verksamhet som privatpraktiserande läkare, å serafimerlasarettet, delvis också å radiumhemmet samt på Maria sjukhus, utfört ett stort antal operationer inom detta område av på allmän sal intagna patienter, sammanlagt 374 stycken. Allteftersom det blivit känt bland lasarettsläkarna i vårt land, att operationer av denna typ kunde utföras å serafimerlasarettet, hade patienter från olika delar av landet remitterats dit för olika plastiska operationer. Ragnell hade hittills utfört detta för hela landet synnerligen värdefulla arbete utan någon som helst ersättning. Det vore emellertid uppenbart, att det icke vore för Ragnell möjligt att i fortsättningen utföra detta mycket ansträngande och tidskrävande arbete utan någon ekonomisk gottgörelse.

Medicinalstyrelsen tillstyrkte anställandet av en särskild läkare för utförande av plastiska operationer såsom ett provisorium. Önskvärt hade varit, särskilt under nuvarande läge, att en särskild sjukhusavdelning kunde inrättas för den plastiska kirurgien. Med läkartjänsten å avdelningen hade då lämpligen kunnat förenats undervisningsskyldighet, så att landets behov av plastikkirurger blivit tillgodosett genom utbildning inom landet.

Departementschefen har yttrat:

Framställningen om anvisande av arvode åt en specialist i plastisk kirurgi syntes vara starkt motiverad, särskilt med tanke på värdet av utbildning i sådan kirurgi för krigsförhållanden. Frågan om specialistens skyldighet att meddela undervisning å berörda specialområde av kirurgin hade icke klargjorts. När departementschefen det oaktat nu ansåge sig böra särskilt med hänsyn till vad av medicinalstyrelsen yttrats tillstyrka förslaget, skedde det under den förutsättningen, att med arvodet förbundnes den undervisningsskyldighet, som kunde varda av kanslern för rikets universitet bestämd, och de tjänstgöringsåligganden i övrigt, som fastställdes av sjukhusdirektionen. Departementschefen förutsatte även, att den ifrågasatta specialistens verksamhet skulle efter Kungl. Maj:ts bestämmande

kunna förläggas till den kirurgiska kliniken vid karolinska sjukhuset eller därvarande garnisonsavdelning, därest så skulle befinnas lämpligt för tillgodoseende av de önskemål, som framställts av medicinalstyrelsen. Dyr-tidstillägg borde ej utgå å nämnda arvode.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker det framlagda förslaget om anställande av en specialist i plastisk kirurgi mot ett årligt arvode av 4,000 kronor, å vilket dyrtidstillägg ej skall utgå. I anslutning till vad departementschefen anfört vill utskottet framhålla, att utskottet förutsätter, att ifrågavarande specialist liksom övriga för speciella ändamål avsedda läkare bör, i den mån så påkallas, hava sin tjänstgöring förlagd såväl till karolinska sjukhuset som till serafimerlasarettet efter närmare bestämmande av direktionen.

2. Patologiska undersökningar.

I yttrande över sjukhusdirektionens anslagsäskanden för innevarande budgetår ifrågasatte statskontoret en centralisering av de patologiska undersökningarna till den nya patologiska institutionen vid karolinska sjukhuset, varigenom en självständig avdelning för patologi icke skulle erfordras vid serafimerlasarettet. Enligt propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag fann föredragande departementschefen skäl tala för att en särskild patologisk avdelning inrättades vid serafimerlasarettet men utgick från att den föreliggande organisationsfrågan skulle närmare utredas. Som en provisorisk anordning för innevarande budgetår tillstyrktes med vissa ändringar ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag om anställande av en icke-ordinarie prosektor, en assistent och ett extra tekniskt biträde förutom en från karolinska institutets stat för ändamålet överförd ordinarie vaktmästare. Det förutsattes, att prosektorn icke skulle äga åtnjuta särskild ersättning för histologiska undersökningar. Detta förslag godkändes av riksdagen.

Sjukhusdirektionen har nu inkommit med utredning rörande frågan om ordnandet av den patologiska verksamheten vid serafimerlasarettet och i detta hänseende yttrat bland annat:

Det hade ifrågasatts, huruvida dessa undersökningar skulle utföras på karolinska sjukhusets patologiska avdelning. En dylik anordning vore givetvis förenad med betydande praktiska svårigheter, då fråga vore om undersökningar för ett så stort sjukhus som serafimerlasarettet. En särskild omständighet, som av direktionen åberopats såsom skäl mot en centralisering av alla obduktioner till karolinska sjukhuset, vore betydelsen — särskilt ur undervisningssynpunkt — av att de vid lasarettet tjänstgörande läkarna och medicine kandidaterna närvore vid de obduktioner, som avsåge dörstades avlidna patienter.

På grund av de mycket stora svårigheter, som sålunda skulle vara förenade med den ifrågasatta centraliseringen till karolinska sjukhusets patologiska avdelning, måste direktionen avråda därifrån. Full klarhet om möj-

ligheterna för en sådan centralisering kunde givetvis vinnas först sedan försök här till blivit gjorda och direktionen vore beredd att, om så skulle påfordras, låta verkställa sådana försök, men då utsikten till ett positivt resultat av desamma vore ringa, ansåge direktionen anslag till lasarettet för nästa budgetår böra beräknas under förutsättning, att den för innevarande budgetår föreskrivna provisoriska anordningen, enligt vilken de patologiska undersökningarna för lasarettet fortfarande finge utföras inom lokaler vid karolinska institutet, finge fortgå även under nästa budgetår.

Avlöningen till den prosector, som under provisoriet skulle ombesörja lasarettets patologiska undersökningar, torde kunna begränsas till å innevarande års stat upptaget belopp av 8,500 kronor under förutsättning att han, i den mån han meddelade undervisning åt vid lasarettet tjänstgörande medicine kandidater, erhöle ersättning härför från karolinska institutets stat.

I sammanhang med förevarande fråga har till behandling upptagits en av *kanslern* gjord framställning om arvode åt prosectorn för undervisning i speciell patologisk anatomi, vilket arvode skulle uppföras å karolinska institutets stat. *Kanslern* har anfört bland annat:

Obduktionsundervisning på serafimerlasarettets material syntes vara en ofrånkomlig konsekvens av den patologisk-anatomiska institutionens förflyttning till Norrbackaområdet. Då undervisningen skulle äga rum i direkt anslutning till det obduktionsarbete, som ålåg prosectorn i denna hans egenskap, vore det knappast motiverat att sätta arvodet högre än till 3,000 kronor, å vilket belopp dyrtidstillägg ej borde utgå. Med hänsyn till den anbefallda utredningen angående den patologiska verksamheten vid lasarettet borde förordnande såsom biträdande lärare i patologisk anatomi meddelas för allenast ett år i sänder.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

De obduktioner, om vilka här vore fråga, avsåge i främsta rummet undersökningar för serafimerlasarettets behov men inginge även som ett led i undervisningen av de medicine kandidater, som under sina studier tjänstgjorde å medicinska kliniken vid lasarettet. Övervägande skäl syntes tala för direktionens förslag, att den provisoriska organisationen av den patologiska verksamheten vid serafimerlasarettet tills vidare bibehölles, och för universitetskanslerns framställning om särskilt arvode till prosectorn vid serafimerlasarettet i dennes egenskap av lärare. Prosectorn borde sålunda fortfarande åtnjuta arvode å lasarettets stat med 8,500 kronor utan rätt för honom att åtnjuta särskild ersättning för histopatologiskt-diagnostiska undersökningar. Hans arvode såsom lärare, vilket borde utgå från karolinska institutets avlöningsanslag, syntes kunna sättas till det av *kanslern* föreslagna beloppet, 3,000 kronor. Å arvoden torde dyrtidstillägg ej böra utgå.

Utskottet ansluter sig till departementschefens ifrågavarande förslag.

Utskottet.

3. Lasarettets tvättinrättning.

Vid beräkning av anslagsbehovet för innevarande budgetår utgick direktionen från att serafimerlasarettets tvättinrättning skulle nedläggas från och med den 1 juli 1939 och att tvätten skulle utföras vid karolinska sjuk-

huset, dit huvuddelen av tvättpersonalen samtidigt skulle överflyttas. I enlighet härmed har serafimerlasarettets tvättinrättning nedlagts. Sedan karolinska sjukhusets tvättinrättning varit i drift en tid, hade det emellertid visat sig, att dess kapacitet icke torde komma att förslå för båda sjukhusen. *Direktionen* har fördenskull föreslagit återupptagande av driften vid lasarettets tvättinrättning.

Det starkaste motivet för tvättens centralisering till karolinska sjukhuset hade varit, att de vid serafimerlasarettet därigenom ledigblivande lokalerna skulle kunna ombyggas till en patologisk avdelning för lasarettets behov. En dylik avdelning komme att bliva erforderlig, då de nuvarande lokalerna vid karolinska institutet icke längre kunde disponeras för berörda ändamål. Detta kunde tänkas inträffa vid den tidpunkt, då karolinska institutets nybyggnader å Norrbackaområdet blivit färdiga.

I nuvarande skick vore det icke ens möjligt för tvättinrättningen vid karolinska sjukhuset att med ett arbetsskift ombesörja tvätten för sjukhusets eget behov vid det ökade platsantalet.

Om tvättinrättningen samtidigt skulle ombesörja serafimerlasarettets tvätt, skulle arbetet behöva läggas på dubbla skift eller tvättinrättningen ombyggas. Att ordna arbetet i dubbla skift stötte emellertid på praktiska svårigheter, bland annat på grund av att utrymmena för sortering av oren tvätt vore knappt beräknade. Dessutom torde det näppeligen bliva ekonomiskt. Dubbel arbetsledning skulle erfordras, och man finge nog även räkna med högre arbetslöner för kvälls- och nattarbetet.

I anslutning till förslaget om tvättinrättningens återupprättande har direktionen å personalförteckningen uppfört en tvättföreståndarinna med avlöning, motsvarande den tidigare å lasarettets stat uppförda, eller enligt 5 lönegraden. Vidare har direktionen bland den extra ordinarie ekonomipersonalen upptagit 3 sömmerskor i lönegrad Eo U 2, 2 första tvättbiträden i lönegrad Eo U 2 och 11 tvättbiträden i lönegrad Eo U 1.

Statskontoret har funnit det anmärkningsvärt, att beräkningarna angående kapaciteten hos karolinska sjukhusets tvättinrättning uppgjorts med så ringa förutseende, att det visat sig nödvändigt att redan under innevarande budgetår återupptaga driften vid serafimerlasarettets tvättinrättning.

Allmänna lönenämnden — som även funnit det anmärkningsvärt, att den nya tvättinrättningen vid karolinska sjukhuset tilltagits så knappt, att den redan visat sig vara otillräcklig — har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna lönegradsplaceringen för den begärda tvättföreståndarinnan.

Departementschefen, som funnit det beklagligt, att kapaciteten hos tvättinrättningen på karolinska sjukhuset beräknats så i underkant, att den knappast förslår för sjukhusets eget behov och ännu mindre för serafimerlasarettets, har icke sett någon annan utväg än att tillstyrka sjukhusdirektionens nu föreliggande förslag om återupptagande av verksamheten vid serafimerlasarettets tvättinrättning. Mot detaljerna i detta förslag har departementschefen icke funnit något att erinra.

I likhet med statskontoret och lönenämnden finner utskottet det anmärkningsvärt, att kapaciteten hos karolinska sjukhusets tvättinrättning beräknats så knappst att tvättinrättningen icke kan, såsom avsett varit, tillgodose de båda sjukhusens behov. Under föreliggande omständigheter anser utskottet liksom departementschefen ingen annan utväg framkomlig än att driften vid serafimerlasarettets tvättinrättning återupptages. Mot direktionens, i anslutning till verksamhetens igångsättande vid sistnämnda tvättinrättning framställda detaljförslag, som av departementschefen biträtts, har utskottet icke haft något att erinra.

Utskottet.

4. Anslagsberäkningar.

Förslagsanslaget till Serafimerlasarettet: Avlöningar är för innevarande år uppfört med 1,532,700 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts nu framställda förslag skulle anslaget för budgetåret 1940/41 uppföras med 1,660,000 kronor, innebärande en anslagsökning med 127,300 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt direktionens förslag *dels* att befattningen som tekniskt biträde å kirurgiska kliniken överfördes från karolinska institutets till serafimerlasarettets personalförteckning och förändrades till *kanslibiträdestjänst* i lönegraden A 7 samt att kostnaderna för denna tjänst fördelades mellan institutet och lasarettets avlöningsstater på sätt direktionen föreslagit, *dels* att en ordinarie *tvättföreståndarinna* i lönegraden A 5 nyanställdes, *dels ock* att en befattning som *sjukgymnast* i lönegraden A 9 uteslötes ur lasarettets stat.

Departementschefen har vidare erinrat att i propositionen nr 206 till 1939 års lagtima riksdag uttalats, att vid serafimerlasarettets medicinska och kirurgiska kliniker skulle inrättas befattningar som biträdande läkare för så vitt patientantalet å vederbörande klinik överstege 90. Då det vore att antaga, att så bleve förhållandet under nästa budgetår hade departementschefen intet att erinra mot bifall till direktionens förslag om anställande av dylika läkare — benämnda *biträdande överläkare* — vid dessa kliniker.

Arvodet till *röntgenöverläkaren* — nu 9,000 kronor — borde fortfarande utgå. Arvodet till *överläkaren å ögonkliniken* borde i enlighet med direktionens förslag höjas med 500 kronor, d. v. s. till det belopp, varmed arvodet skulle utgått, om kliniken överflyttats till karolinska sjukhuset. För *gynekologisk konsultation* skulle ett arvode uppföras med 2,400 kronor. Vidare skulle, i överensstämmelse med vad tidigare vid behandlingen av karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets organisation förutsatts, vidtagas vissa ändringar i avlöningsstaten, bland annat utbyte av arvode och bostadsersättning, tillhoppa 7,800 kronor, till direktör vid lasarettet, mot arvode å 1,800 kronor till *vice direktör*.

Vad departementschefen under förevarande punkt föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande.

Utskottet.

Anslag till omkostnader vid serafimerlasarettet.

Förevarande anslag är för budgetåret 1939/40 uppfört med 1,276,000 kronor.

Det för budgetåret 1940/41 erforderliga anslagsbeloppet har *direktionen* beräknat till 1,472,400 kronor. Till utgifter av engångskaraktär har *direktionen* härvid beräknat ett belopp av 115,000 kronor. Härom anför *direktionen*:

Direktionen hade funnit sig böra under denna titel beräkna anslag till en modern respirator, som lasarettet för närvarande saknade. Kostnaden härför beräknades till 8,500 kronor. Till modernisering och komplettering av röntgenutrustningen hade för innevarande budgetår äskats 65,000 kronor, varav för sagda budgetår anvisats 25,000 kronor. *Direktionen* hade nu upptagit återstående del av det beräknade för ändamålet erforderliga beloppet eller 40,000 kronor.

Direktionen ansåge det synnerligen angeläget, att lasarettets inventarier av annat slag än instrument och apparater kunde bringas till samma standard som vid karolinska sjukhuset. Detta gällde i alldeles särskild grad sådana för den direkta sjukvården så viktiga inventarier som sängar och nattduksbord. *Direktionen* beräknade härför för nästa budgetår 50,000 kronor. Möbleringen å lasarettets rum för sköterskor, och särskilt för sjuksköterskeelever, vore vid jämförelse med utrustningen i motsvarande rum vid karolinska sjukhuset torftig. Möbler saknades för utrustning av rum, som erfordrades för beredande av bostad åt redan i stat uppförd sådan personal. *Direktionen* hade för ifrågasatt ändamål beräknat 16,500 kronor för budgetåret 1940/41.

Direktionen har sedermera beräknat, att ögonklinikens kvarstannande vid lasarettet skulle kräva ökning av omkostnadsanslaget med 44,600 kronor eller från det av *direktionen* föreslagna beloppet 1,472,400 kronor till 1,517,000 kronor. Vid beräkningen av sistnämnda anslagsbelopp hade *direktionen* — liksom vid beräkningen av det ursprungliga beloppet — icke tagit hänsyn till de under rådande förhållanden inträffade eller väntade prisförhöjningarna.

Statskontoret har funnit sig böra ifrågasätta, huruvida icke det för modernisering och komplettering av röntgenutrustningen begärda anslagsbeloppet å 40,000 kronor borde kunna fördelas på ytterligare ett eller annat år. Vidare syntes den ifrågasatta nyanskaffningen av sängar och nattduksbord i nuvarande läge böra anstå.

Departementschefen har anfört:

De ändamål, som skulle tillgodoses medelst de av *direktionen* beräknade anslagsmedlen till utgifter av engångskaraktär, syntes av utredningen att döma vara av angelägen natur. Till bestridande av ifrågasatt utgifter torde dock i rådande läge icke böra anvisas större anslagsbelopp än förslagsvis 75,000 kronor. Härav torde högst 25,000 kronor böra användas till inköp av respirator och modernisering och komplettering av röntgenutrustningen vid lasarettet. Vad sålunda föreslagits innebure en minskning med $(115,000 - 75,000 =) 40,000$ kronor av det av *direktionen* beräknade omkostnadsanslaget. Uppskovet med överflyttningen av ögonklinikens ökade anslags-

behovet med 44,600 kronor. Med iakttagande av de nu angivna förändringarna skulle det av direktionen beräknade anslagsbeloppet minska till (1,472,400 — 40,000 + 44,600 =) i runt tal 1,477,000 kronor. Då emellertid direktionen vid sina anslagsberäkningar icke tagit hänsyn till de ändrade prisförhållandena, föreslog departementschefen, att anslaget bestämdes till i avrundat tal 1,550,000 kronor. Anslagshöjningen utgjorde 274,000 kronor. Direktionen torde böra söka hålla utgifterna inom den sålunda angivna anslagsramen, om så erfordrades och ansåges möjligt genom en förenkling av kosthållningen vid serafimerlasarettet.

Utskottet, som erinrar om vad utskottet i det föregående anfört beträffande ögonkliniken vid serafimerlasarettet, tillstyrker, att omkostnadsanslaget för nästa budgetår upptages med av departementschefen angivet belopp, 1,550,000 kronor.

Utskottet.

Anslag till avlöningar vid karolinska mediko-kirurgiska institutet m. m.

Förslagsanslaget till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar är för innevarande budgetår uppfört med 745,400 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 29,500 kronor. Å ena sidan föreslås en minskning med 24,850 kronor av den under rubriken Professorer och lärare m. fl. uppförda anslagsposten till Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat på grund av pensionsregleringen för professorer och lärare vid universiteten och karolinska institutet samt likaledes en minskning av den under samma rubrik uppförda anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 11,350 kronor med hänsyn till viss personals överflyttning till karolinska sjukhuset. I enlighet med vad i det föregående berörts hava medel vidare beräknats till arvode å 3,000 kronor åt prosektorn vid serafimerlasarettet för undervisning i patologisk anatomi. För inrättande av en vaktmästartjänst i lönegraden Eo 5 vid den nya hygieniska institutionen ha beräknats 4,600 kronor under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Slutligen förutsätter departementschefen, att antalet i personalförteckningen uppförda tekniska biträden skall minskas från två till ett i samband med förslaget om ombildning av en sådan tjänst till kanslibiträdesbefattning å serafimerlasarettets stat.

Departementschefen har vidare erinrat att Kungl. Maj:t under punkten 65 i 1940 års åttonde huvudtitel föreslagit riksdagen att vidtaga de ändringar i avlöningsstaten för karolinska institutet, som kunde föranledas av den ovanberörda pensionsregleringen. I anslutning härtill föreslås nu, att riksdagen skulle bemyndiga Kungl. Maj:t att i avlöningsstaten vidtaga de ändringar — utöver de under nämnda punkt avsedda — som föranleddes av vad här av departementschefen föreslagits.

I detta sammanhang har departementschefen föreslagit anvisande av medel till inredning och utrustning av hygieniska institutionen. Kanslern hade i detta hänseende förordat anvisande

av 75,000 kronor, varav 30,000 kronor till inredning. Statskontoret har icke framställt erinran mot sistnämnda belopp, men förutsatt, att ett väsentligt lägre belopp än 45,000 kronor borde avses för utrustning. Departementschefen har med anledning av vad statskontoret anfört föreslagit anvisande av 45,000 kronor för båda ifrågavarande ändamål.

Utskottet.

Under erinran, att riksdagen i sin skrivelse den 29 mars 1940, nr 8, punkten 65, bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga vissa ändringar i avlöningsstaterna för universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet tillstyrker utskottet bifall till vad under förevarande punkt föreslagits beträffande anslaget till avlöningar vid karolinska institutet. Därest, i enlighet med vad utskottet i det föregående ifrågasatt, ögonkliniken vid serafimerlasarettet kommer att överflyttas till karolinska sjukhuset redan under nästa budgetår, torde Kungl. Maj:t äga vidtaga de ändrade dispositioner beträffande såväl anslagen till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet som till avlöningar vid karolinska institutet, som kunna bli en följd av en dylik åtgärd.

Utskottet tillstyrker jämväl, att till inredning och utrustning av hygieniska institutionen såsom departementschefen föreslagit anvisas ett belopp av 45,000 kronor.

Hemställan.

Under återopande av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag,

1. godkänna följande personalförteckning för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad.

I. Garnisonsavdelningarna.

Tjänstemän å ordinarie stat.

11 sjuksköterskor . . . . . A 7

II. Sjukhuset i övrigt.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Läkarpersonal m. m.

1 överläkare vid gynekologiska avdelningen av Konung Gustaf V:s jubileumsklinik . . . . . A 26

1 laborator vid radiofysiska forskningsavdelningen av Konung Gustaf V:s jubileumsklinik . . . . . A 26

Sjukvårdspersonal.

1 första föreståndarinna	A 12
2 föreståndarinnor	A 11
2 sociala kuratorer	A 11
3 sjukgymnaster	A 9
2 andra föreståndarinnor	A 8
158 sjuksköterskor	A 7
3 barnmorskor	A 7
6 kontrollbiträden	A 7
4 tekniska biträden	A 7
7 röntgenbiträden	A 6
6 sjukvårdare	A 6
6 fotografer	A 5

Ekonomipersonal.

1 maskinmästare	A 16
1 förste maskinist	A 12
1 första köksföreståndarinna	A 12
1 trädgårdsmästare	A 10
3 andre maskinister	A 8
1 tvättföreståndarinna	A 7
3 andra köksföreståndarinnor	A 7
4 reparatörer	A 7
4 förste vaktmästare	A 7
1 arbetsföreståndarinna	A 6
1 tvättmästare	A 6
4 förste eldare	A 6
2 vaktmästare	A 5
1 maskintvättare	A 5
5 sjukbärare, transport- och förrådsmän samt gårdskarlar	A 5
2 kokerskor	A 2
1 kallskänka	A 1

Administrations- och kontorspersonal.

1 överdirektör	C 10
1 syssloman	A 24
1 förste bokhållare	A 18
1 bokhållare	A 15
1 kassör	A 11
1 kansliskrivare	A 11
1 kontorist	A 9
9 kanslibiträden	A 7
8 kontorsbiträden	A 4

*Extra-ordinarie tjänstemän i högre lönegrad
än den 20:e.*

2 biträdande läkare vid Konung Gustaf V:s
jubileumsklinik . . . . . Eo 23;

2. godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjuk-
huset, att tillämpas under budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

I. Garnisonsavdelningarna.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	40,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar		
m. m., <i>förslagsvis</i> . .	kronor	178,000
b. Avlöningsförhöjning- ar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	8,000
		186,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	21,000
		<hr/> Summa kronor 247,000

II. Sjukhuset i övrigt.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	952,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Grundbelopp	kronor	154,750
b. Vikariatsersättningar		
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	31,250
		186,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar		
m. m., <i>förslagsvis</i> . .	kronor	1,777,000
b. Avlöningsförhöjnin- gar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	74,000
		1,851,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	260,000
		<hr/> Summa kronor 3,249,000

III. Sammanfattning.

I. Garnisonsavdelningarna	kronor	247,000
II. Sjukhuset i övrigt	»	3,249,000
		<hr/> Summa förslagsanslag kronor 3,496,000;

3. till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 3,496,000 kronor;

4. till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 2,300,000 kronor;

5. ur personalförteckningen för serafimerlasarettet utsluta 1 sjukgymnast men i nämnda förteckning uppföras dels under rubriken Ekonomipersonal 1 tvättföreståndarinna i lönegraden A 5, dels ock under rubriken Administrations- och kontorspersonal 1 kanslibiträde i lönegraden A 7;

6. godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 345,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Grundbelopp	kronor 100,010
b. Vikariatersättning- gar m. m., <i>förslags-</i> <i>vis</i> . . . . . »	19,990 kronor 120,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i> kronor	1,015,000
b. Avlöningsförhöj- ningar m. m., <i>för-</i> <i>slagsvis</i> . . . . . »	50,000 » 1,065,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . . »	130,000
Summa förslagsanslag kronor 1,660,000;	

7. till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 1,660,000 kronor;

8. till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 1,550,000 kronor;

9. i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet minska antalet tekniska biträden i lönegraden A 4 från två till ett;

10. bemyndiga Kungl. Maj:t att i avlöningsstaten för karolinska mediko-kirurgiska institutet — utöver under punkten 65 i riksdagens skrivelse den 29 mars 1940 nr 8 avsedda ändringar — vidtaga de ändringar, som för-anledas av vad av departementschefen i statsrådsproto-kollet över ecklesiastikärenden för den 1 mars 1940 anförts;

11. till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: *Av-löningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 715,900 kronor;

12. till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: *Inred-ning och utrustning av hygieniska institutionen* för bud-getåret 1940/41 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 45,000 kronor;

B. att ovannämnda motioner, II:110 och II:224, den sistnämnda i vad avser löneställningen för den lägre sjukvårds- och ekonomipersonalen vid garnisonssjukhu-set, må anses besvarade med vad utskottet ovan anför-t;

C. att motionen II:224 i övrigt icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 maj 1940.

På statsutskottets vägnar:

PER GUSTAFSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Asplund*, *Andersson* i Fältenborg, *Pauli*, *Heiding*, *Carlström*, *Lars-son* i Varberg, *Boman* och *Ekströmer*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Svens-son*, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson*, *Persson* i Falla, *Andersson* i Prästbol, *Isacsson*, *Andersson* i Södergård, *Wallentheim* och *Viklund*.

Reservationer:

1) av herrar *Gustafsson* i Benestad, *Johansson* i Fredrikslund, *Boman*, *Svensson* i Grönvik, *Eriksson* i Stockholm och *Andersson* i Prästbol, vilka ansett

dels att utskottets yttrande angående underläkarnas antal och löneställning (sid. 24) bort hava följande lydelse:

»I likhet med statskontoret och 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga anser utskottet Kungl. Maj:ts förslag om en förändring av de tredje underläkarnas löneställning kunna vara ägnat att föregripa resultatet av den under utredning varande frågan om lönereglering för samtliga underordnade läkare. Vid sådant förhållande anser utskottet sig böra ställa sig avvisande till Kungl. Maj:ts förslag om uppflyttning av de tredje underläkarna från 15 till 18 lönegraden.

Mot departementschefens — — — (= utskottet) — — — att erinra.»;

dels att utskottets yttrande angående anslagsberäkningarna för karo-linska sjukhuset (sid. 28) bort hava följande lydelse:

»Vad beträffar — — — (= utskottet) — — — lönegraden Eo 10. På grund härav bör den under rubriken Sjukhuset i övrigt i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöning till tjänstemän å ordinarie stat minskas med i runt tal 2,000 kronor till 952,000 kronor, och den i samma avlöningsstat ingående delposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal ökas med i runt tal 2,000 kronor. Ifrågavarande delpost bör å andra sidan med hänsyn till utskottets avvisande av Kungl. Maj:ts förslag om uppflyttning av de tredje underläkarna från 15 till 18 lönegraden sänkas med 4,500 kronor och delposten förty minskas med (4,500 — 2,000 =) 2,500 kronor till 1,772,500 kronor. Av sistnämnda anledning bör vidare delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till icke-ordinarie personal minskas med 500 kronor till 73,500 kronor.

I övrigt — — — (= utskottet) — — — verkställda kostnadsberäkningarna. Avlöningsstaten för sjukhuset i övrigt bör alltså för nästa budgetår upptaga en slutsumma av 3,244,000 kronor och slutsumman för avlöningsanslaget i dess helhet utgöra 3,491,000 kronor.»;

dels att utskottets yttrande angående anslagsberäkningarna för serafimerlasarettet (sid. 35) bort hava följande lydelse:

»Vad departementschefen under förevarande punkt föreslagit har icke givit utskottet anledning till annan erinran än att på grund av den ståndpunkt utskottet intagit till frågan om de tredje underläkarnas löneställning dels delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal bör minskas med 2,800 kronor till 1,012,200 kronor, dels delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till samma personal bör minskas med 200 kronor till 49,800 kronor, dels ock avlöningsstatens slutsumma bör minskas med tillhopa 3,000 kronor till 1,657,000 kronor.»;

dels ock, att utskottets hemställan till följd härav bort i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

»2. godkänna — — — (= utskottet) — — — 1940/41:

Avlöningsstat.

II. Sjukhuset i övrigt.

1. Avlöningar — — — (=utskottet) — — —	kronor	952,000
2. Arvoden — — — (=utskottet) — — —	»	186,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar		
m. m., förslagsvis	kronor	1,772,500
b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	73,500
		» 1,846,000
4. Rörligt tillägg — — — (= utskottet)		
— — —	»	260,000
Summa kronor		3,244,000;

III. Sammanfattning.

I. Garnisonsavdelningarna	kronor	247,000
II. Sjukhuset i övrigt	»	3,244,000
Summa förslagsanslag kronor		3,491,000;

3. till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 3,491,000 kronor;

6. godkänna — — — (= utskottet) — — — 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar — — — (=utskottet) — — —	kronor	345,000
2. Arvoden — — — (=utskottet) — — —	»	120,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar		
m. m., förslagsvis	kronor	1,012,200
b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	49,800
		» 1,062,000
4. Rörligt tillägg — — — (= utskottet)		
— — —	»	130,000
Summa förslagsanslag kronor		1,657,000;

7. till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,657,000 kronor;»

2) av herr *Pauli*, som *dels* ansett att utskottets yttrande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en ny befattning som social kurator i lönegraden A 11 vid karolinska sjukhuset (sid. 28) bort hava följande lydelse:

»Vad beträffar — — — (= utskottet) — — — de sinnessjuka. De arbetsuppgifter beräffande den psykiatriska klinikens klientel, som äro avsedda att anförtras åt ifrågavarande befattningshavare, komma med säkerhet att bliva av krävande art. På grund härav anser utskottet i likhet med departementschefen anledning saknas att för innehavaren av denna tjänst bestämma lägre löneförmåner än för de övriga sociala kuratorerna vid karolinska sjukhuset och biträder alltså departementschefens förevarande förslag. Utskottet förutsätter emellertid, att den nya sociala kuratorn bör förutom verksamhet vid psykiatriska kliniken kunna anförtras jämväl de andra uppgifter inom sjukhuset, som med hänsyn till sjukvårdens behov befinnas lämpliga»;

dels ock yrkat, att utskottets hemställan till följd härav i nedan angivna delar bort erhålla följande lydelse:

»A. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag,

1. godkänna — — — (= utskottet) — — — 1940/41:

Personalförteckning.

— — — — —

II. Sjukhuset i övrigt.

Tjänstemän å ordinarie stat.

— — — — —

Sjukvårdspersonal.

— — — — —

3 sociala kuratorer . . . . . A 11

— — — — —

2. godkänna — — — (= utskottet) — — — 1940/41:

Avlöningsstat.

— — — — —

II. Sjukhuset i övrigt.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor	955,000
2. Arvoden — — — (=utskottet) — — —	»	186,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m., förslagsvis	kronor	1,775,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	74,000
		» 1,849,000
4. Rörligt tillägg — — — (=utskottet) — — —	»	260,000
Summa kronor		3,250,000;

III. Sammanfattning.

I. Garnisonsavdelningarna	kronor	247,000
II. Sjukhuset i övrigt	»	3,250,000
Summa förslagsanslag kronor		3,497,000;»

3) av herr *Jansson* i Falun i anledning av förslaget om tidpunkten för öppnandet av den psykiatriska kliniken (sid. 8);

4) av *densamme* i anledning av utskottets yttrande angående serafimerlasarettets tvättinrättning (sid. 35).